24րդ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6530   30 ՅՈՒՆԻՍ 1907   ՇԱԲԱԹ   2 ՃԷՄԱԶԻ-ԻՒԼ-ԱԽԷՐ 1325   13 JUILLET 1907   24me année № 6530

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ" ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ 80 Ղրշ.
ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 25 Ֆրն.
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ ՄԵՐ ՎՐԱՅ
[illegible]
[illegible]

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

اره ولك
درسعادتده غلطه ده ارەولك غزته سى ادارەخانه سى

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

ՄԱՄՈՒԼԻՆ ՇՈՒՐՋԸ

Եղիա Տէմիրճիպաշեան եւ իր վերջին երկու անտիպ քերթուածները.— Մեր եկեղեցական ամուսնական կանոններու անբաւարարութիւնը. — Տ. Մուշեղ եպսկ.ի կուսակցամոլութիւնը։

Առաջին անգամ ըլլալով չեղում մը պիտի ընեմ այս անգամ նիւթէս, չեղում մը ոչ դէպի սովորական մանկանցու գրագէտներու գրական արտադրութիւնները, այլ մարդկային բանականութեան այն գաւառները, որոնց բնակիչները Աթանասի եւ Ապողոնի կողմէ մասնաւոր ձիրքերով զարդարուած են։ Պիտի խօսիմ տաղանդի մը մասին ուր գիտութիւն եւ բանաստեղծութիւն ներդաշնակ միութիւն մը կը կազմեն, այնպիսի տաղանդի մը մասին, որուն համար կարծես գրած ըլլայ համբաւաւորն Լոմպրոզօ իր «Հանճար եւ Խելագարութիւն» գիրքը։

Խօսքս Եղիա Տէմիրճիպաշեանի վրայ է։ Եղիա փիլիսոփայ մըն է, Տէմիրճիպաշեան բանաստեղծ մըն է, Եղիա Տէմիրճիպաշեան բանաստեղծ-փիլիսոփայ մըն է։ Եզական դէմք մը մեր գրականութեան մէջ, որուն համար ըսուած է կարծես մեր համայնքի գիտական ու բարոյական մակարդակը բնորոշող «գնա՛ մեռիր եկուր սիրեմ»ը։ Ճակատագրական նախադասութիւն մը, որ կ'իրականանայ մեր ամենէն յայտնի գրագէտներու, ամենէն փայլուն տաղանդներու համար։ Հանրութենէ մոռցուած է Եղիան եւ անոր անձը կարծես Լէտայէն անդին անցնողներու ստուերաց մէջ դասուած է։ Տիւէն Նիսէն մօր մը գուրգուրանքով կը խնամէ տաղանդաւոր հայ փիլիսոփան որ Նիրվանայի վիճակին կը բաղձայ, մեզմով հեռու սլանալով մեր երկրագունտէն, որով այնքան կը զզուէր առաջ։ Անոր վերջին հիւանդութեան առթիւ դիմուած է որ Բաստրօ, Պրուքնէր, Աբոստոլիտէս եւ Պօղոսեան Տօքթէօրներու օգնութեան։ Էսկուլապին այս հմուտ աշակերտները իրենց արուեստին ընծայած բոլոր դիւրութիւնները գործադրած են՝ նախկին Եղիան վերակենդանացնելու համար։ Վերջապէս Տքթ. Պօղոսեանի անդուլ ջանքերուն շնորհիւ լաւացաւ Եղիա քիչ մը կազդուրուած կը զգայ ինքզինքը։

Որքան ալ մարմնով տխեղծ ու տկար, բանաստեղծ-փիլիսոփան կ'ապրի Եղիայի մէջ եւ անոր գրական գոհարներ արտադրել կուտայ իր հոգեկան տրամադրութեան համաձայն։ Որո՞ւն վրայ կը մտածէ Եղիան իր վերջին կիսամեռ վիճակին մէջ։ Շահեկան խնդիր մը, որուն պատասխանը կուտան սակայն անոր վերջին ոտանաւորները,—այսինքն իր մօր եւ մահուան վրայ։ Մենք յառաջ պիտի բերենք Եղիայի այս վերջին ոտանաւորները, որոնք մինչեւ օրս դեռ չեն հրատարակուած։

ՄՕՐՍ ՏԵՍԼԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԻՆ

Արեգէն կաթած նշոյլներն աղու,
Որովք իր թեւերն օծէ նուրբ մեղու,
Ցարտասուս փոխէն յուզմունս իմ խաւար,
Որք չունին ակնարկ, այլ լոկ քեզ համար։

Մայիս 29, 1906

Կաթոգին սիրով մը կը սիրէ Եղիան իր մայրը եւ անոր տեսլական պատկերին կ'ուղղէ իր հոգւոյն աչքերը, որոնք միշտ կը խօսին դեռ։ Իր գորովագութ մօրմէն ակնարկը կը դարձնէ «ստուերաց ստուերին» կամ մահուան, որու մասին կը խօսի հետեւեալ ոտանաւորին մէջ.

ՍՏՈՒԵՐՔ

Ըստուերն հերաց ծոծրակին վրայ՝ կաթնամթոյր
Անփոյթաբեր նրբալիչն է հեշտագին,
Ըստուերն ըստեանց՝ աղբիւր կաթին կենսաբոյր՝
Քնքուշ Թիւրեն է արգանդին խորշագին։

Ըստուերն ամպոց՝ ձիւնապսակ կատարաց,
Որ տարածուի հովտաց վըրայ ու ծովուն,
Կայ ըղձեստն է որ իբր կրկնէ զգեղ կանանց
Գուշակել մեզ տալով հրմայքը մարմնոյն։

Իսկ ըստուերաց ըստուերն՝ այն զոր մոռծմունք
Կենաց մահուան խորհուրդներէն կազմուած,
Արարչութեան վըրայ ծըգեն, ի՛նչ թովմունք,
Զընծայեր այն երկնի ու երկրի հրաշալեաց։

Դեկտ. 1906

Միտքերու եւ պատկերներու ո՛րչափ գեղեցիկ զուգահեռականութիւն, յանգերու ո՛րչափ ճոխութիւն եւ ներդաշնակ հնչիւն, գաղափարներու ո՛րչափ խորութիւններ ամփոփուած են այս տողերուն մէջ, ուր «հերաց, ստեանց, ամպոց եւ մահուան» ստուերներու մասին միայն կը խօսուի։

⁂ Բայց թողունք մեր բանաստեղծ-փիլիսոփան եւ զբաղինք պահ մը այն լքեալ արարածներով, որոնք ամուսնական դժբախտ կեանքի եւ մեր անբաւարար ամուսնական օրէնքներու եւ ամուսնական դատերու երկարաձգման արդիւնք են։

Ա. Մամուլի մէջ ծանօթ իրաւաբան Ն. Հ. Ներսէսեան «Մեր մէջ ինչպէս կ'ըմբռնեն օրէնքը» վերտառութեամբ յօդուած մը հրատարակած է, որուն մէջ բացայայտ կերպով կը շեշտէ վերջերս կազմուած եւ Կրօն. Ժողովի կողմէ ընդունուած ամուսնական օրէնքներու անբաւարարութիւնը։ Ամուսնական խնդիրներու մասին յօրինուած այդ տասներեք կանոնները հրատարակուեցան Արեւելքի մէջ (Թ. 6469)։ Իրաւաբանական եւ օրինական տեսակէտով Ներսէսեան էֆ. շատ մը արդարացի դիտողութիւններ ըրած է իր յօդուածին մէջ, շեշտելով այն պարագան թէ այս օրէնքներն ալ ամուսնական խնդիրները փութով եւ արդար կերպով լուծելու համար դիւրութիւններ չեն ընծայեր երբեք։ Մեզի յայտնի են այնպիսի ամուսնական խնդիրներ, ուր առն կամ կնոջ յանցաւորութիւնը ակնյայտնի կերպով ապացուցուելէն ետքը դարձեալ Դատ. Խորհրդոյ եւ Կրօն. Ժողովին մէջ ամիսներ եւ տարիներ քաշքշուեր են խնդրարկուները։ Վերեւ յիշուած տասներեք օրէնքներու ամենէն մեծ թերութիւնն այն է որ անոնք ոչ մէկ կերպով կ'ապահովեն կիներու եւ զաւակներու նիւթական գոյութիւնը։ Օրինակով մը աւելի պարզենք խնդիրը։ Ըսենք թէ հայր մը թողեր է իր կինն ու զաւակները եւ գացեր ուրիշ կնոջ մը հետ կը կենակցի կամ պոռնկանոցներ կը թափառի։ Ենթադրենք նաեւ որ կինն ու զաւակները բոլորովին զուրկ են նիւթական պայմաններէ, աղքատ են, օրական հացի կարօտ։ Այրը կը մերժէ կնոջ եւ զաւակներուն թախանձանքը եւ ո՛չ դրամ կը ղրկէ տուն, ո՛չ ուտելիք եւ ոչ ալ տան վարձք կուտայ։ Կինը կը դիմէ Դատաստ. Խորհուրդին եւ իր ամուսինը կ'ամբաստանէ իբր անբարոյական եւ այսպէս քննութիւնները կ'երկարին տարիներով։ Այս ալ դեռ բաւական չէ. Կեդր. Կրօն. Ժողովն ալ նոր խմբագրուած կանոններու 6րդ տրամադրութեան համաձայն «իր առաջին վճիռը կ'արձակէ, որուն արդիւնքը կը լինի ամուսնոց առժամեայ բաժանումն, արդար կողման սնունդի իրաւունք եւ խնդրոյն յարմար պայմաններու ներքեւ հաշտութեան փոխուելուն համար պայմանաժամի որոշումն»։

7րդ յօդ. «Այդ պայմանաժամը Ժողովոյ կողմէ կ'որոշուի անձանց եւ տեղւոյ եւ իրողութեան պարագայից համեմատ, եւ վեց ամիսէն մէկ տարի կրնայ երկարաձգուիլ»։ Կարծես թէ բաւական չէր ամուսնական դատին երկարաձգուիլը Դատաստանական Խորհրդոյ մէջ, ահա՛ Կրօնական Ժողովն ալ կուգայ իր կողմէն երկարաձգելու։ Արդ, թողունք որ մեր Կրօնական Ժողովոյ կուսակրօն անդամները եւ քահանայ հայրերը հանդարտ խղճով երկարաձգեն այս զզուման կամ փորձի ժամանակամիջոցը եւ մենք դառնանք սա աղքատ կնոջ եւ իր զաւակներուն ապրուստի խնդրին։ Քանի որ վերեւ յիշուած ձեւով ամուսնական խնդիր մը առնուազն երկու տարիէն պիտի լուծուի, ինչպէս պիտի ապրի խեղճ կինը եւ պիտի ապրեցնէ իր զաւակները երկու տարի շարունակ, երբ ան օրական հացի կարօտ է։ Մինչեւ այժմ մեզի տրուած բացատրութիւններէն կը հետեւցնենք որ այս տարօրինակ երկարաձգումին պատճառը երկու կողմերը յոգնեցնելով հաշտութիւն գոյացնել է եղեր։ Իրականութեան մէջ սակայն ամուսնական դատավարութեան այս ձգձգումը բոլորովին ներհակ արդիւնք կ'ունենայ։ Այրը եթէ կնոջ հետ գժտած է ընտանեկան յարկէն դուրս հաճոյք վայելելու համար, այդ երկու տարիներու մէջ բոլորովին անձնատուր կ'ըլլայ իր քէյֆին, իսկ կինն ու զաւակները անօթի կը մնան, որովհետեւ Դատաստանական Խորհուրդն ու Կրօն. Ժողովը օրապահիկի խնդիրը առն յօժար կամքին կը թողուն։ Անօթութիւնը եւ աշխատութեամբ դրամ վաստկելու անկարելիութիւնը այսպիսի լքեալ կիներու առջեւ երկու հնարաւորութիւն կը թողուն, կամ անձնասպանութիւն գործել եւ մեռնիլ եւ կամ ապրիլ եւ բարոյապէս մեռնիլ։ Այո՛, մեր արդի ամուսնական օրէնքներով մենք ուղղակի կը բռնադատենք աղքատ ու լքեալ կիները ու անոնց պզտիկները՝ անբարոյական դառնալու կամ յուսահատելու։ Խնդրոյն սակայն զաւեշտական-ողբերգական լուծումը այն է որ երկար տարիներէ ետքը Կրօն. Ժողովը նորէն քննութիւն կը կատարէ եւ սողոմոնեան իմաստութեամբ եւ արդարութեամբ յանցապարտ կողմին իր պատիժը կուտայ։ Չենք գիտեր որ եթէ այս կիներուն տեղ դատող պատուական հայրերն ու խստաբարոյ աշխարհականները ըլլային, ինչով պիտի ապրէին։

Այս պատճառով ամուսնական խնդիրներուն ձգձգումը աններելի զեղծում մըն է մեր ընտանեկան եւ ընկերական, մանաւանդ մեր բարոյական կեանքի դէմ եւ անսպառ աղբիւր շատ մը կիներու եւ այրերու անտեղի եւ անարդար տառապանքներուն։ Եթէ սակայն խնդրոյն ձգձգումը անհրաժեշտ կը նկատուի, պէտք է Դատ. Խորհուրդն ու Կրօ. Ժողովը բացարձակապէս ապահովեն կիներուն եւ անոնց զաւակներուն ապրուստը։ Այս կը թելադրեն մեզ մարդկային բանականութիւնը, խիղճը եւ ընկերական կեանքը, կրօնն ու օրէնքը։ Այսքան տարրական արդարութեան զգացում չի կրնար պակսիլ մեր Դատ. Խորհուրդին ու Կրօն. Ժողովոյ։ Ամուսնական խնդիրներու մասին դեռ աւելի ընդարձակ կերպով խօսելու առիթ պիտի ունենանք յառաջիկային

⁂ Տ. Մուշեղ եպսկ. Մասիսի թ. 31ին մէջ դարձեալ Արմաշի մասին կը խօսի եւ շարք մը յայտնութիւններ կ'ընէ որոնք եկեղեցական-կարգապահական տեսակէտով շատ ուշագրաւ են։ Տ. Մուշեղ եպսկ. բացէ ի բաց կը յայտարարէ որ Արմաշի մէջ Դուրեան Սրբազանի հոն գալէն ի վեր Օրմանեանական եւ Դուրեանական կուսակցութիւններ կան եղեր։ Դուրեանականները Օրմանեանին դասաւանդութիւնը «զոլասթիք» եւ անոր ուսուցումն ու մեթոտը «խեղճ ու կրակ ու զառամած» կը համարին եղեր եւ թէ Օրմանեանականները «սոսկալի կուսակցութիւն մը կազմած են եղեր, որ հոգիները կը թունաւորէ, վարկաբեկ կ'ընէ հաստատութիւնները, յուսավրիպումներ կուտայ հանրութեան եւ նպատակին վեհութիւնը կը զոհէ անհատական մեծամտութիւններու»։ Օրմանեան Սրբազանի համար հոգեւոր կոչումը «իւղոտ պատառի տեսլական» մըն է եղեր եւն. եւն.։ Այս ամէնը շատ աղէկ, բայց չենք գիտեր թէ որ եւ է պաշտօնեայ մը իր Ճէֆին դէմ իրաւունք ունի՞ այսպիսի լեզու մը գործածելու եւ ո՞ւր տեսնուած է այս երեւոյթը։ Լայնախոհութիւնը արդեօք միայն մեր եկեղեցականներո՞ւն ներելի է։ Այն ատեն խմբագիրները ինչո՞ւ կը հրաւիրեն Կրօն. Ժողովի ատեանը, նախ թո՛ղ իրենց ստորադաս պաշտօնեաներու սանձարձակութիւնները զսպեն։ Տ. Մուշեղ իր կուսակցականութիւնը խոստովանելով մեծ ծառայութիւն մը կը մատուցանէ իր ընթերցողներուն, անոնց հասկցնելով որ իր բոլոր գրածները ու ըրածները անձկամիտ կուսակցամոլութենէ ծնունդ առած են եւ նոյն ոգւով ալ պէտք է շարունակուին, բայց այս խնդիրը հետաքրքրական շատ մը հարցերու ալ պատճառ կը դառնայ։ Օրմանեանի կողմէ Արմաշին մատուցուած ծառայութիւնները շեշտելու համար մենք պէտք չունինք Դուրեանի գրական ու գիտական կարողութիւններն ուրանալու կամ նուաստացնելու։ Ընդհակառակը Օրմանեան եւ Դուրեան զիրար լրացուցած են Արմաշի մէջ։ Բայց խնդիրը մեզի համար հոգեբանական կողմ մը ունի, քանի որ Տ. Մուշեղ ինքզինք Դուրեան Սրբազանին այնքան մտերիմ կը ցուցնէ, շահեկան է իմանալ թէ արդեօք Դուրեան Սրբազանի տեսութեանց ալ հաւատարիմ թարգմա՞ն կը հանդիսանայ Տ. Մուշեղ իր վերոյիշեալ տեսութիւններով։ Տ. Մուշեղ գուցէ այժմ ինքզինքը Արմաշականէ աւելի Սսական կը զգայ։ Բայց այս վերջին պարագային ալ Տ. Սահակ Կաթողիկոս անշուշտ անոր համամիտ ըլլալ չի կրնար։ Ահա թէսյիբլինի խնդիր մը որ որքան անշնչան համարուի, այնքան ալ սակայն բնորոշ է եւ պայծառ լոյս կը սփռէ մեր եկեղ. կարգապահութեան եւ բարձրագոյն դասի հոգեւորականներու յարաբերութեան վրայ եւ այն խուլ ու աննշան ու դիտումնաւոր ընթացքին վրայ, որով Տ. Մուշեղ այս ու այն անձնաւորութեան նկատմամբ համակրանօք կամ հակակրանօք կը խօսի եւ կը գործէ։ Ասկից ալ պարզ կը հետեւի որ Տ. Մուշեղ որքան ալ լայնախոհութեան հովեր առնէ, այնու ամենայնիւ չի դադրիր միակողմանի եւ անձկամիտ կուսակցական մարդ ըլլալէ եւ իր գրութիւններն ալ այդ տեսակէտով պէտք է դատուին։

ԴՐԱՍԷՐ

ԱՌՏՆԻՆ ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Դինիի բիծերը լաթի վրայէն հանելու համար պէտք է անմիջապէս պաղ ջուրով թրջել ու վրան պարզ աղ ցանել եւ լաթը դալարեաց վրայ փռել կամ պարզապէս հովի տալ։

⁂

Միրգի բիծերը, ճերմակ լաթի վրայէն, ամրան մէջ, կարելի է հանել տաք ջուրի մէջ լուալով։ Իսկ ձմրան մէջ սառած ջուրի մէջ թողուլ կը բաւէ։

ՕՐՈՒԱՆ ՆՇՄԱՐՆԵՐ

ԱՆՇՈՒՔ ՄԱՀ ՄԸ

Չեմ կրցած երբեք ըմբռնել, հակառակ լրագրութեան մէջ գտնուելուս, թէ ինչպէ՛ս կ'ըլլայ որ մեծահարուստ վաճառականի մը հինգ-վեց տարեկան աղջիկ զաւակը կամ ութսունամեայ մեծ-մայրը, կամ նիւթակա՛ն դիրքի տէր որ եւ է անծանօթ անձ մեռնելուն՝ սեւ շրջանակներով կը պատուի անոնց յիշատակը թերթերուն մէջ. ու ընդհակառակը, գրչի վաստակաւորներ, անշուք եկեղեցականներ, երբեմն նաեւ ինկած արուեստագէտներ, ուսուցիչներ, իրենց մահէն ետք հազիւ երկտող յիշատակութեան մը կ'արժանանան, այն ալ շատ անգամ պատահաբար։ Կա՛մ անոնց մէկ բարեկամն է որ պիտի երթայ իմաց տալ խմբագրատուններուն եւ կամ՝ եթէ զաւակն են՝ խղճամիտ թղթակից մը պիտի յօժարի երկտող մը գրել ինքնաբերաբար։ Մօտէն գիտեմ թէ խմբագրութեանց կողմէ մասնաւոր նկատում մը չի կայ այս տեսակէտով ու սովորաբար զիջուածն է որ այնպէս կը բերէ, չունենալով՝ մասնաւորապէս միայն ծանօթները՝ հակող մը իրենց յուղարկաւորութեան, մահագդ տպագրել ու թերթերուն ցրուել։ Ու աննշան կերպով գերեզմանատուն կը տարուին դագաղներ որոնց մէջ հանգչողը դեռ ոչ շատ առաջ սիրտեր թրթռացուցած, հոգիներ յուզած էր իր գրչով եւ ընթերցողներու ստուար թիւ մը համակրանքը ձգած էր դէպի ինքը։

Այս տխուր վախճանը վիճակեցաւ նաեւ երիտասարդ ու տաղանդաւոր Արմաշականի մը, Եղիշէ վարդապետ Խաչերեանին, որ վեց ամսէ ի վեր թողած Իզմիրը ուր առաջնորդական օգնականի պաշտօն կը վարէր Դուրեան Սրբազանի մօտ, իր ծննդավայրը՝ Պարտիզակ վերադարձեր էր, հիւանդ մարմինը կազդուրելու, տկարութիւնը դարմանելու համար. հոն՝ օրէ օր աւելի՛ ուժասպառ, աւելի՛ հիւանդ, հոգին աւանդեր է երկուշաբթի օրը, շրջապատուած իր մօրմէն, քոյրերէն ու եղբօրմէն։ Ու եթէ այդ տխուր վայրկեանին Պարտիզակ գտնուած չըլլար Պ. Աբիկ Տէր-Մինասեան, գրասէր երիտասարդը, — որ անկեղծ զգացումէ բղխած նամակով մը փութացեր էր հանգուցեալ վարդապետին կենսագրութիւնը, հիւանդութեան ու մահուան պարագաներով հաղորդել Մանզումէին, — գուցէ շաբաթներ ետք հազիւ իմանայինք այդ համակրելի եկեղեցականին վաղահաս մահը եւ հարցնողներ ալ գտնուէին թէ «Ո՞վ էր այս Եղիշէ վարդապետ ըսուածը...»։

Մխիթարական միակ պարագան՝ այն փառաւոր յուղարկաւորութիւնն է զոր Պարտիզակի գրասէր ու եկեղեցասէր ազգայինները կազմակերպեր են, հրաւիրելով Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Սրբազանը, Արմաշի փոխ-վանահայր Տ. Թորգոմ Ծ. Վրդ.ը, Ներքին տեսուչ Տ. Մեսրոպ Վրդ.ը (Հարմակ) եւ քահանաներ՝ շրջականներէն։ Յուղարկաւորութիւնը նկարագրուեցաւ երէկ այս էջերուն եւ ուրիշ թերթերու մէջ։

Այս կերպով, եթէ Եղիշէ վարդապետ չունեցաւ իր սեւածիր Մահազդը լրագրութեան մէջ, գէթ կ'ունենայ յուղարկաւորութեան նկարագրութիւնը սեւ գիծերու մէջ եւ արժանաւոր թաղում մը իր ծննդավայրին մէջ, որուն հողին ու ջուրին գացած փարած էր հիւանդագին, իր բուժումը հայցելով Սուրբ Մինասէն։

Վաղամեռ վարդապետը, զոր մօտէն ճանչնալու առիթը չեմ ունեցած, իր վրայ գրուածներէն ու լսուածներէն կ'երեւայ եղած ըլլալ անստգիւտ տիպար մը կուսակրօն եկեղեցականի, որ անգամ մը վեղարը գլուխը դնելէն ետք՝ իրապէս կը մոռնայ աշխարհը, վանքին ու տաճարին մէջ սահմանափակելով իր կեանքը, իր երիտասարդական աւիւնը, իր բոլոր ձգտումներն ու բաղձանքները՝ նո՛յն իսկ հոգեկան գերագոյն ճիգերով՝ դէպ ի կրօնք եւ եկեղեցականութիւն միայն ուղղելով. փոյթը չըներ թէ կը հիւծի, կը տառապի, զգալով թէ իր լուռ պայքարին մէջ պիտի յաղթանակէ մահն։ Արմաշի խաղաղիկ մենաստանէն դէպ ի Իզմիրի նման պերճ ու զբօսական քաղաք մը տեղափոխութիւնը բնա՛ւ ազդեցութիւն չըրաւ իր վրայ. եւ այն մելամաղձոտ ինքնամփոփումով որով կ'աղօթէր Զարխափանի խորանին առջեւ, իրիկունը առանձնանալով իր վանականի խցիկը, գնաց աղօթել Ս. Ստեփաննոսի տաճարին մէջ ու նոյն մենակեցութիւնը շարունակեց Առաջնորդարանի մէկ խցիկին մէջ, օրն ի բուն աշխատելով դիւանական ու հովուական գործերուն, իր հոգեւոր ծնողին Դուրեան Սրբազանի հրահանգներուն համաձայն, առանց օր մը տրտունջ բառնալու կամ տրտունջի առիթ տալու։ Որքա՛ն ուրիշ վարդապետներ կը բաղձային արդեօք անոր պաշտօնին, իրիկունները պտոյտներ կատարելու համար հովասուն քարափին վրայ, օր մը Գորտէլիօ՝ ուրիշ օր մը Գարշըեաքա երթեւեկելու, եւ ձմեռը իրենց օրհնէքի այցելութիւնները նուիրելու համար ընկերային ու ընտանեկան համախմբումներուն։

Խեղճ Եղիշէ վարդապետը ասոնց ո՛չ մէկը ըրաւ, ո՛չ մէկը երազեց. կեանքի վայելքը, իրեն համար, աղօթելու, [illegible] դաստիարակելու մէջ կը [illegible]յանար, զոր իբր ուխտին պարտականութիւնը կը նկատէր։ Անշուշտ զոհողութիւն մըն էր այս՝ իրեն պէս քսանըհօթը տարեկան երիտասարդի մը համար որ կանուխէն վեղար առած էր. բայց կը յարգէր վեղարին նուիրականութիւնը, ու պիտի յարգէր մինչեւ վերջը՝ եթէ ապրէր տակաւին։ Զոհողութիւն. բայց միթէ ատոր մէջ չէ՞ որ կը կայանայ կուսակրօնին արժանիքը. ինչ դառն ծիծաղով մը կը կարդար արդեօք այդ քահանաներու վերամուսնութեան ի նպաստ գրուածները, այդ վիճաբանութեան հրատապ միջոցին։ Ու թերեւս կը չի՞կներ իսկ։ Կը զգար որ պարկեշտութիւնը անձնազոհութիւն մըն է եկեղեցականին համար եւ այդ զգացման ու գիտակցութեան հետեւանքով կրած հալ ու մաշը, որ սկսած էր երեւան գալ իր անձին վրայ, մօտալուտ տկարացման նշաններով, անյայտ կը թողուր զինքը։ Այս հոգեկան-ֆիզիքական տառապանքը գեղեցկապէս կը խտացնէ Պ. Տէր-Մինասեան սա հակիրճ տողերուն մէջ.—«Տ. Եղիշէ Վրդ. չափազանց մելամաղձոտ խառնուածք մը ունէր. մշտակայ տխրութեան քօղ մը միշտ վարագուրուած էր դէմքին վրայ, եւ այդ մաղձոտ խառնուածքը, դիւրազգած բնաւորութիւնը գուցէ ենթարկեց հէգ եկեղեցականը այդ անողոք ախտին որ այնքան բազմաթիւ կեանքեր խլած է»։

Ինչո՞վ կը մխիթարուէր, սակայն, Եղիշէ վարդապետ,—վասն զի ամէն անձնազոհութիւն, ամէն կրօնային համակերպութիւն, ամէն հոգեկան պայքար չունի՞ առնելու պէտք մը ունի, անոնցմով տառապողին պարգեւելու համար գէթ վայրկենական թեթեւացում մը, առանց որու՝ կեանքը անհանդուրժելի կը դառնայ։— Բանաստեղծութիւնն էր իր սփոփանքը, զուտ կրօնային, միսթիք բանաստեղծութիւն մը, համակ տխրութիւն, համակ սարսուռ։ Ու ընթերցողը, անոր դողդոջուն ձեռքերով գրուած տողերուն կրօնային սաւերին քով՝ կը զգար ճշմարիտ բանաստեղծ մը, առանց արուեստակութեան, առանց ճիգի քնարերգող։ Եթէ աշխարհական մնացած ըլլար, ու սէրը երգէր իր հոգեցունց գրիչովը, թերեւս Պետրոս Դուրեանի մը համբաւը թողուր, որուն պէս կանուխ գերեզման իջաւ, քսանըհօթ տարեկան։ Եւ հո՛ն էր իր արժանիքը, որ կրօնային բանաստեղծութեան սահմաններուն մէջ դէպ ի աշխարհիկ զգացումներ ոստում ընել չփորձեց բնաւ, ինչպէս իրենց գրիչը չեն զսպած ընելու իրմէ առաջ ուրիշ բանաստեղծ եկեղեցականներ, թէեւ շատ մեղմօրէն, եւ որոնց աւանդական օրինակը մնացած է մեր գրականութեան մէջ։

Մարի ճրագ բոսոր հոգւոյս...

համբաւաւոր տողը, զոր ընթերցող հասարակութեան մէջ միակ փափուկ էակ մը պիտի գիտնար կարդալ ու ըմբռնել այնպէս

Մարի՛, ճրագ բոսոր հոգւո՛յս...

Եղիշէ վարդապետին ոտանաւորները անկեղծապէս կրօնական էին, բայց ո՛չ տափակ ու միօրինակ երկչոտ գրչով մը գրուած. խանդ եւ աւիւն կար անոնց մէջ, երկմտութիւն, բառախաղ՝ բնաւ։ Ու չէր կրնար ըլլալ արդէն, այդ գունատ ու վտիտ եկեղեցականը՝ զօրաւոր հոգիով ու անձնուրացութեան հաստատ կամքով օժտուած ըլլալով։

Անձնապէս չճանչցայ զինքը, կ'ըսէի. բայց մտաւորական հաղորդակցութիւն մը ունեցայ իր հետ այն օրէն երբ, քանի մը տարի առաջ, Մասիսի խմբագրութիւնը վարած միջոցիս, առաջին անգամ ստացայ իր մէկ նամակը որ ոտանաւոր մը կը պարունակէր, հրատարակուելու համար։ Գիրը ճի՛շդ Եղիշէ եպիսկոպոսինն էր, ոճին բարձրութիւնն ալ գրեթէ հաւասար ու ստորագրութիւնը «Եղիշէ վրդ.» միայն, առանց մականունի։ Առաջին տպաւորութեամբ, այն համոզումը գոյացուցի թէ Դուրեան Սրբազան քմահաճոյքը ունեցեր էր իբրեւ «վարդապետ ոմն» հրատարակել բանաստեղծութեանց շարք մը։ Կը խոստովանիմ թէ այդ թուականին, Եղիշէ Վրդ. Խաչերեանի մը գոյութիւնը կ'անգիտանայի, մանաւանդ իր գրագէտի ու բանաստեղծի հանգամանքով որ համեստօրէն ծածկուած մնացած էր։ Այդ եւ յաջորդ քանի մը ոտանաւորներուն հրատարակութենէն ետքը միայն իմացայ, Պոլիս գտնուող Արմաշականներէ, թէ Եղիշէ եպիսկոպոսին սիրեկան աշակերտն է Եղիշէ վարդապետ, անո՛ր հետեւող մը բանաստեղծութեան մէջ եւ յաջողապէս։ Երկու բանաստեղծ եկեղեցականները Արմաշէն Իզմիր ուղեւորեցան, ու վարդապետը այն տեղէն ալ կը յիշէր երբեմն Մասիսը։ Իր վերջին ոտանաւորը հրատարակած եմ անցած տարի, գրեթէ այս միջոցներուն, եւ իբրեւ յարգանքի արտայայտութիւն մը իր յիշատակին՝ հաւաքածոյիս փոշիները թօթուելով կը գտնեմ զայն ու կ'արտատպեմ այստեղ. գուցէ շատեր, Արեւելքի այսօրուան բազմաթիւ ընթերցողներէն, կարդացած չըլլան զայն.—

ՀՈԳՒՈՅՆ ԿԱՐՕՏԸ

Տէրոջ հոգւոյն լոյս կաթուածին կարօտով
Ներաշխարհիս կը մարի բոցը ըղձոտ,
Սպասումի յոյլ վայրկեաններս հոգեխռով
Զիս կը տանին ցնորքի գոգն արհաւրոտ։

Ներաշխարհիս կը մարի բոցը ըղձոտ
Արցունքներուս յորդ հեղեղին տակ լուին,
Հոգեկան կոյս զգայութիւնքս անաղօտ,
Երկուանքին հեղգ ըրբոտութեան մէջ կը թաղին։

Սպասումի յոյլ վայրկեաններս հոգեխռով
Ա՛լ կը սպառեն իրենց վազքին մէջ անձայն,
Դուժ մորմոքին ամբարհաւաճ գըրգանքով,
Կը զահանդիմ իմ ըստուերէս ընդունայն։

Մի՛ զիս տանիք ցնորքի գոգն արհաւրոտ,
Ո՛վ վայրկեաններ աններազգած, անխռով,
Թողէ՛ք աշխոյժ սլացքով երթամ Տէրոջ մօտ,
Անոր հոգւոյն լոյս-կաթուածին կարօտով։

Իզմիր   ԵՂԻՇԷ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

Այս մելամաղձիկ ու մինչեւ մէկ աստիճան մահասաւեր ոտանաւորը կը հրատարակուէր 1906 յունիս 3ին Մասիսին մէջ, եւ անոր գալկահար հեղինակը հոգին աւանդեց 1907 յունիս 25ին, հազիւ տարին բոլորած։ Բնազդո՞ւմ թէ բաղձանք, երբ կը գրէր տարաբաղդ վարդապետը «Թողէ՛ք աշխոյժ սլացքով երթամ Տէրոջ մօտ».—Երկուքէն ո՛րն ալ ըլլայ, իրականացաւ դժբաղդաբար, ու զինքը մօտէն ճանչցողներն ու սիրողները այս միակ տողով կրնան մխիթարուիլ, թէ բանաստեղծը կը նախազգար ու կը բաղձար մեռնիլ։ Հանգի՛ստ ըլլայ իր երիտասարդի քունը, Պարտիզակի գիւղական գերեզմանատան մէջ, ուր իր յիշատակը յարգողները թերեւս օրին մէկը խորհին տապանաքար մըն ալ դնել իր հողակոյտին վրայ եւ հոն արձանագրել իր ցաւատանջ բանաստեղծութիւններէն քանի մը տող, վասն զի այս եւ ուրիշ գրուածքներ,—թուղթէ յիշատակարաններ,— շուտով կը տարտղնին, կը դեղնին ու կ'անհետանան, աշնան տերեւաթափին պէս։

ԴԱՄԷՐ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀԷՆ

ՈՒՍԱՆՈՂ ՄԸ Ի՞ՆՉ ԴԻՐՔՈՎ ԱՇԽԱՏԵԼՈՒ Է ՏԱՆԸ ՄԷՋ

Ծանօթ իրողութիւն մըն է թէ կարճատեսութիւնը տակաւ կ'ընդհանրանայ մարդոց մէջ եւ ակնոց գործածելու պարտաւորուող անձերը օրէ օր պիտի բազմանան։ Տղան ծնած ատեն կարճատես չէ. կարճատեսութիւնը ետքէն կը գոյանայ։ Արդէն տղաքներ կան որոնք իրենց առաջին տասը տարիներուն մէջ ակնոց գործածելու կը պարտաւորուին եւ իրենց կարճատեսութիւնը տակաւ վրայ դնելով՝ կը ստիպուին աւելի զօրացնել իրենց ակնոցները։ Բայց հիմա հասկցուեցաւ որ տղոց աչքերուն անկանոն աշխատութիւնն է պատճառ իրենց կարճատեսութեան սաստկանալուն. այսինքն ամէն բանէ առաջ, իրենց կարճատեսութեան գլխաւոր պատճառն է անբաւական լոյսով եւ մարմնոյ անյարմար դիրքով աշխատիլը եւ աշխատութեան առարկան աչքին շատ մօտ բռնելը։

Կրթական հաստատութեանց պատասխանատու մարմինները խելամուտ ըլլալով այս պատճառին, վարժարանաց նըստարանները այնպիսի ձեւով մը պատրաստել տուին որ տղաք ուղիղ նստին եւ չափաւոր հեռաւորութեամբ աշխատիլ կարենան։ Բայց տուներու մէջ այս մասին պէտք եղած հոգն ու խնամքը բարձի թողի մնացած են։ Ծնողքները չեն գիտեր թէ իրենց տղաքն ինչպէս նստելու են. սովորական աթոռ մը կուտան իրենց զաւկին եւ կը թողուն որ ընտանեկան սեղանին վրայ աշխատի։ Չեն գիտեր թէ ատիկա բոլորովին անյարմար աթոռ մըն է իրենց զաւկին համար. չեն գիտեր թէ իրենց զաւակն այդ աթոռին վրայ, այդ սեղանին վրայ ծռած նստելու կը պարտաւորուի. կը տեսնեն տղուն ծուռ դիրքը, եւ կը խրատեն որ ուղիղ նստի։ Տղան հազիւ ինքզինքը կ'ուղղէ, եւ ահա՛ վերստին կը ծռի։ Այսպէս շարունակ. եւ տղան 10-12 տարեկան հասակին մէջ այլ եւս չի կրնար ուղիղ բռնել ինքզինքը, վասն զի մարմնոյն ծռութիւնը սովորութիւն եղած է իրեն, մէկ ուսը վեր, մէկ ազդրը աւելի դէպ առաջ, և կռնակն ալ կորացած։ Ծնողք այդ ատեն կը յանդիմանեն տղան, և կը պահանջեն որ աղէկ նստի, ուղիղ քալէ, ուսերն այնչափ կախ չթողու, բայց չեն մտածեր թէ տղան ուզելով չէ որ կ'ընէ այդպէս, չեն գիտեր թէ մանկական մարմնոյն ոսկերուտին մէջ առաջ եկած են այդ անհաճոյ փոփոխութիւնները, որոնց առաջքն առնել կարելի էր, ինչպէս նաև կարճատեսութեան, եթէ ժամանակին ծնողք թող չտային որ իրենց զաւակները անյարմար դիրքով աշխատէին։

Տղաք ինչպէ՞ս նստելու են կարդալու և գրելու ատեն։ Սեղանն ու նստարանը ի՞նչ դիրք ունենալու են, որպէս զի տղաք կարենան ուղիղ նստիլ։ Այս հարցումներուն պատասխանելու համար, նախ պէտք է տեսնենք թէ ինչպէ՛ս շինուած են այն սեղաններն ու աթոռները, որոնց վրայ չափահասները կը նստին սովորաբար։ Սովորական աթոռ մը որչա՞փ բարձր է։ Նստատեղիին բարձրութիւնը այնչափ է որ անոր վրայ նստող չափահասի մը ոտքերը գետնին կը դպին, և նստատեղիին բարձրութիւնը կը համապատասխանէ սրունքին երկայնութեան։ Եթէ այդ աթոռին վրայ տղայ մը նստի, ոտքերը կախ կը մնան։ Նոյն իսկ չափահասներուն համար ալ անհաճոյ է ժամերով նստիլ, առանց ոտքերը գետնին հասցնելու։ Իսկ տղու մը համար ա՛լ աւելի անհաճոյ նիստ մըն է այդ։ Տղան այս պարագային մէջ ինքզինքին օգնել կ'աշխատի. ի՞նչ կ'ընէ. — ճիշդ նստատեղիին եզրին վրայ կը նստի ու աթոռը կիսով չափ կը հակեցնէ։ Այդպիսի բարձր աթոռի մը վրայ նստող տղան կրնա՞յ ժամերով մնալ այդպէս առանց անհանգիստ ըլլալու։ Կարելի՞ բան է անհոգ մնալ տղու մը այդօրինակ անհանգիստ ու անյարմար նստուածքին, մանաւանդ թէ շատ դիւրին է զայդ դարմանել ոտքի յենարան-աթոռակ մը դնելով տղուն ոտքերուն տակ, որպէս զի ոտքերը փոխանակ կախած մնալու, անոր վրայ կռթնցնէ հանգստօրէն։

Բայց սովորաբար մեր աթոռներուն նստատեղին որչա՞փ լայն է։ Ատոր վրայ նստող չափահաս մը կռնակով ուղղապէս կը կռթնի յենարանին, որուն ստորին մասը կը յենու չափահասին քամակին։ Եթէ այդ աթոռին վրայ տղայ մը նստեցնենք, տղուն կռնակը առնուազն ձեռքի մը լայնութեան չափ հեռու կը մնայ աթոռին յենարանէն, այնպէս որ տղան չի կրնար օգտուիլ անկէ։

Չափահասներն անգամ անհանգիստ կ'ըլլան երբ պարտաւորուին ժամերով նստիլ յենարան չունեցող աթոռի մը վրայ, ո՛ւր կը մնայ տղայ մը, որուն մկաններն աւելի տկար են։ Բնական չէ՞ որ առանց յենարանի աթոռի մը վրայ նստող տղուն մատղաշ ողնաշարը վնասուի։ Պէտք է տղուն նստած աթոռը յարմար յենարան ունենայ։ Երբ տղան չափահասի յատուկ աթոռի մը վրայ նստի, բնականաբար չի կրնար անոր յենարանէն օգտուիլ, վասն զի մարմինը՝ այսինքն կռնակը հեռու կը մնայ։ Ուստի այս պարագային մէջ պէտք է ամուր բարձ մը դրուի աթոռին յենարանին, որպէս զի տղան անոր կռթնի։

Հիմա կը մնայ սեղանին բարձրութեան խնդիրը։ Չափահաս անձ մը երբ սովորական աթոռով սեղան նստի, կրնայ իր արմուկները սեղանին վրայ դնել առանց անհանգիստ ըլլալու. իսկ եթէ նոյն աթոռին վրայ տղայ մը նստեցնենք, միևնոյն սեղանին առջև տղան չի կրնար մարմինը իբր նեցուկ գործածել իր արմուկները սեղանին եզրին կռթնցնելով, վասն զի աթոռին ու սեղանին միջև գտնուած հեռաւորութիւնը շատ մեծ է իրեն համար։ Ասոր դարմանն ալ աթոռին վրայ կաշեպատ բարձիկ մը դնելն է, որով նստատեղին կը բարձրանայ և տղան կրնայ արմուկները սեղանին վրայ դնել։

Ձեռք առնենք աթոռին ու սեղանին միջև գտնուած դիրքին յարմարութիւնը։ Ցաճախադէպ սխալ մըն է զոր տղաք կը գործեն աթոռը պէտք եղածին չափ սեղանին չմօտեցնելով։ Աթոռը այնպիսի դիրք մը ունենալու է որ իր եզրը հինգ սանթիմեդրի չափ սեղանին եզրին տակը մնայ։

Եթէ այս չորս կէտերուն ուշադրութիւն ընէ մարդ, տղան հանգստօրէն կըրնայ ժամերով ուղիղ նստիլ, առանց յոգնելու. և այդ ատեն ո՛չ տղուն ողնայարը կը ծռի և ոչ ալ կարճատեսութիւն առաջ բերող պատճառները գոյութիւն կ'ունենան։ Աւելորդ է ըսել թէ տղան պատուհանին կամ լամբարին մօտ տեղ մը և պայծառ լոյսով աշխատելու և լոյսը միշտ ձախ կողմէն ընդունելու է։ Միայն թէ աչքին և գիրքին կամ գրածին միջև 30-35 սանթիմեդր հեռաւորութիւն մը ըլլալու է։ Բնական վիճակին մէջ գտնուած աչք մը այս հեռաւորութեան մէջ կրնայ աշխատիլ շարունակ։ Հեռատես կամ շատ կարճատես անձինք յաճախ չեն կրնար երկար ատեն յստակ կերպով տեսնել այս հեռաւորութեան մէջ։ Այսպիսիները իրենց տեսողութիւնը անվթար պահելու համար, աշխատելու ատեն ակնոց գործածելու են, միևնոյն հեռաւորութեամբ աշխատելու համար։ Մարդ իր աչերը աշխատութեան առարկային մօտ բռնելով է որ կարճատես կ'ըլլայ։

ՄԷՏԻԲՈՒՍ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՄԱՅԵՐ
ՂԱԼԱԹԻԱ - ՊՈԼԻՍ
որ ծանօթ է սրանց, կիներու և աղջնաց յատուկ իր ճաշակաւոր ու նորաձև զգեստներով, ամէն օր կը ստանայ եղանակին ապրանքները։
ԻՐԱԿԱՆ ՈՐՈՇ ԳԻՆ
ՊՕՆԷԹԸՐԻԻ ՆՈՒՄԲ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ
10 - 2

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐԸ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ

Ֆրանքֆուրթէր Զայթունկ կ'ըսէ թէ Բրուսիոյ Երեսփ. ժողովին անդամներէն Պ. Շմէտինկ կը գտնուի այն կաթոլիկ նոր ընկերակցութեան գլուխը, որու մասին տեղեկութիւններ հաղորդեցինք մեր երէկուան թիւով, և որուն կեդրոնը Միւնսդէրի մէջ (Վէսթֆալի) կը գտնուի։

—Շթրասպուրկէն այդ առթիւ հետեւեալը կը գրէ Բարիզի Թէյթի մը թղթակիցը.

«Անգլեւասքսոն կաթոլիկ նոր ընկերակցութեան մասնաւոր ըրած այն ժողովը, որ Վատիկանի մէջ պաշտօն ունի կրօնապէս արգիլեալ գիրքերը սահմանել, այս օրերս զանազան հրատարակութեանց առարկայ եղաւ հարաւային Գերմանիոյ կղերական ու լայնախոհ լրագիրներուն մէջ։ Այդ բանակռիւներուն չուկէտը հետեւեալն էր.— Վերջերս Պավիէրայի մէջ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ՝ յիշատակարան մը կանգնելու աստուածաբանութեան նշանաւոր ուսուցիչ Շէլլ որ, իր կենդանութեանը, կրօնականի մասին լայնախոհ գաղափարներ յայտնած էր, եկեղեցիին հաւատարիմ զաւակ մը մնալով հանդերձ։ Բրոֆէսէօր Շէլ վերոգրեալ ժողովին խստութեանցը ենթարկուած էր։ Այսու հանդերձ յիշատակարան կանգնելու համար կազմուած յանձնաժողովը կը բաղկանար ի մէջ այլոց Պամպէրկի արքեպիսկոպոսէն, Բասաուի եպիսկոպոսէն, Միւնսդէրի Տէրսամ բրոֆէսէօրէն և գերմանական զանազան քաղաքներու աստուածաբանութեան բազմաթիւ բրոֆէսէօրներէ. ատոնց մէջ կար նաև Լոնտոնէն Պառոն ֆոն Հուկէլ։ Այդ յանձնաժողովին կազմութիւնը իմանալով, Վատիկանի մէջ կրօնապէս արգիլեալ գիրքերը սահմանելու պաշտօն ունեցող ժողովը իսկոյն Պապին դիմեց, որ անմիջապէս Վիեննայի աստուածաբանութեան բրոֆէսէօր Բոմէրի նամակ մը ղրկեց, Այս վերջինը ժամանակին անոր հակառակորդը եղած էր Շէլի։ Պիոս Ժ. այդ նամակին մէջ բացարձակապէս անհամաձայնութիւն կը յայտնէր վերոգրեալ յանձնաժողովին նախաձեռնութեանը և անոր անդամները «եկեղեցւոյ անհաստատ ու տգէտ» կը նկատէր։ Պապը կ'ըսէր այդ նամակին մէջ.

«Կան այնպիսիներ որոնք մինչեւ իսկ Շէլ բրոֆէսէօրը կը բաղդատեն Պօղոս առաքեալին հետ, և այնպէս կը նկատեն թէ կաթոլիկ աշխարհը պէտք է սքանչանայ այդ բրոֆէսէօրին վրայ, քանի որ անոր համար յիշատակարան մը պիտի կանգնուի։ Այդ տեսակ գաղափարներ սնուցանողները կաթոլիկ կրօնքին նկատմամբ ցաւալի տգիտութեան մը զոհերն են և կամ Վատիկանի իշխանութեան դէմ անհաստատողներ։»

Դիւրին է գուշակել այս նամակին առաջ բերած յուզումը երբ արքեպիսկոպոս մը, եպիսկոպոս մը և իրաւաբանութեան նշանաւոր բրոֆէսէօրներ տգէտ ու անհաստատ կը նկատուէին։ Վատիկան խստապահանջութեան ծայրայեղ աստիճանին հասաւ երբ պահանջեց որ իր նամակը բարձրաձայն կարդացուի Պավիէրայի բոլոր բեմերէն։ Իրողութիւնը այդ վիճակին մէջ էր, երբ ըսուեցաւ որ կաթոլիկ նոր ընկերակցութեան նպատակները յայտնուած են։ Պատճառներ կան կարծելու որ Շէլի յիշատակարանին յանձնաժողովը կազմող բրոֆէսէօրներէն շատերը այդ ընկերակցութեան մէջ կը գտնուին։ Մէկ քանի կաթոլիկ շրջանակներու մէջ կ'ըսուի թէ ընկերակցութեան գաղափարներուն երեւան հանուելու պարագան մասնաւոր կարգադրութիւն մըն է՝ Պապին կողմէ Բոմէր բրոֆէսէօրին ուղղուած նամակը արդարացնելու համար։ Ինչ որ ալ ըլլայ, Քէօլնի Ֆոլքսձայթունկ լրագիրը, որ Գերմանիոյ ամէն կարեւոր կաթոլիկ թերթն է, կը հաստատէ թէ այդ ընկերակցութիւնը գոյութիւն ունի Միւնսդէրի մէջ։ Այսու հանդերձ ծրագիրը տակաւին սաղմնային վիճակի մէջ էր և վստահութեան զեղծում մը հետեւանքով միայն հրապարակ հանուեցաւ։ Ֆոլքսձայդունկ կ'ըսէ թէ քանի որ խնդիրը երեւան ելած է, այլ եւս պէտք չկայ խորհիլ ծրագրին իրականացմանը վրայ։ Այդ թերթը, թէեւ իր նախկին խմբագրապետը Շէլի յանձնաժողովին մէջ կը գտնուէր, սակայն հիմա կը մերժէ աշխարհականներու այդ կազմակերպութիւնը, կ'ըսուի թէ Գերմանիոյ պաշտօնատարներէն Պ. Բասզոր նոյն ընկերակցութեան գոյութիւնը իմաց տուեր է Վատիկանի ժողովին։»

— Օսերվաթորէ Ռոմանօ կը յայտարարէ թէ վերոգրեալ ընկերակցութեան երեւան հանուիլը խիստ կարեւոր է և արժանի լրագիրներու կողմէ նկատողութեան առնուելու։ Վատիկանի թերթը կը յարէ թէ վերջերս ինք երեւան հանած էր այդ ընկերակցութեան գոյութիւնը։ Օսերվաթորէ Ռոմանօ կ'ըսէ թէ այդ ծանրակշիռ խնդրոյն վրայ դիտողութիւններ պիտի հրատարակէ։

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

Լոնտոնի պաշտօնական և դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ բնաւ մտահոգութիւն չի տիրեր նախագահ Պ. Ռուզվէլթի և Մ. Նահանգաց կառավարութեան որոշումին համար՝ Խաղաղականի մէջ նաւաբաժին մը ղրկելու մասին։ Այդ որոշման սպառնալիք մը չի նկատուիր Ճապոնի դէմ. նաեւ ո՛չ մօտալուտ և ոչ ալ հեռաւոր պատերազմ մը հաւանական կը համարուի։ Այսու հանդերձ նաւատորմ ղրկելու այդ որոշումը սրտատրոփ բան մը կը նկատուի, ինչ որ անհրաժեշտ չէր ընծայեր իրաց ներկայ կացութիւնը։ Լոնտոնի մէջ միահաղոյն կերպով հաւանութիւն կը յայտնեն այս գործին մէջ Ճապոնցիներու հետեւած ընթացքին, որ մինչեւ հիմա կատարեալ եղած է, վասն զի հիմա իշխանութեան վրայ գտնուող Ճապոնի պետական մարդերը միշտ մեծ չափաւորութիւն մը ցոյց տուած են Մ. Նահանգաց հանդէպ։

—Ամերիկեան լրագիրները այլ եւս կ'ըմբռնեն Մ. Նահանգաց ու Ճապոնի միջեւ կացութեան վտանգաւոր հանգամանքը։ Վերջին օրերու իրողութիւններէն ետքը անկարելի կը նկատուի անտեսել հակաճապոնական պայքարին առաջ բերած վտանգը։ Իվինկ Բոստ «Պատերազմ մը պատրաստելու առթիւ» խորագրով յօդուածի մը մէջ կ'ըսէ.— «Ամերիկա ու Ճապոն երկուքն ալ նուազ խիճահար լրագիրներ ունին, սակայն ամերիկեան լրագիրները թիւի և հնարամտութեան մասին ճապոնականները կը գերազանցեն։ Այն դիւրութիւնները որոնցմով իրենց տեղեկութիւնները կը ստանան ու կը տարածեն, իրենց ընթերցողներուն զգայացունց գաղափարներ տալու միայն կը գործածեն։» Իվինկ Բոսթ կ'ըսէ նաև թէ ամէնէն վրդովիչ պարագան թեթեւամտութիւնն է անոնց որ պատերազմի հաւանականութեան մասին ընդհանուր գաղափար մը առաջ բերելու կ'աշխատին։ Ամերիկեան թերթը կը յարէ թէ պէտք է աչքի առջեւ ունենալ գործելու այդ տեսակ եղանակի մը արդիւնքները։ Կը յարէ թէ նաւատորմը Խաղաղական ղրկելու որոշումը եթէ անպատճառ գործադրուի, այնպէս պիտի նկատուի թէ տրամադրութիւն մը կայ քաջալերելու Ճապոններու դէմ հակառակութեան զգացումները։

—Մ. Նահանգաց արտաքին գործոց խորհրդականը կը հերքէ այն լուրը թէ ամերիկեան կառավարութիւնը մտադիր եղած ըլլայ գնել Մեքսիքայի մէջ նաւային կայան մը։ Կը յայտարարէ թէ այդ տեսակ լուրի մը ծնունդ տուող միակ իրողութիւնը այն է թէ վերջերս Մեքսիքա հաւանած է որ Մ. Նահանգները միայն կերպով ածխաբարձ նաւ մը ունենան Մակտալէնայի ծովածոցին մէջ՝ տարեկան նշանառութեան փորձերու ատեն անոնց ածուխ հայթայթելու ամերիկեան մարտանաւերուն։

ԼԱ ՀԷՅԻ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Առաջարկութիւններ ներկայացնելու համար սահման մը դրուելու պարագային բերմամբ զանազան պատուիրակութիւններ գրեթէ բոլոր խնդրոց համար նոր առաջարկութիւններ և փոփոխութիւններ ներկայացուցին։ Իտալիոյ պատուիրակութիւնը ծրագիր մը ներկայացուց պաշարումի մասին, որով պաշարում մը օրինաւոր ըլլալու համար, պէտք է դրական և առաջուընէ զեկուցուած ըլլայ։ Նաեւ անհրաժեշտ զօրութեամբ, որպէս զի զայն խզել ուզող նաւերը վտանգի ենթարկուին։ Այսու հանդերձ միշտ դրական պիտի նկատուի, երբ նաւերը, գէշ օդի հետեւանքով, հարկադրուին առժամաբար թողուլ իրենց հսկողութեան վայրը։ Պաշարումը, իր լայնութեան ու երկայնութեան սահմաններուն հետ, կատարեալ ճշդութեամբ նշանակուած, պէտք է ծանուցուի պաշարեալ քաղաքին իշխանութեանց և չէզոք տէրութեանց։ Երբ օդը գէշ ըլլայ, նաւերը պիտի արտօնուին նաւահանգիստ մտնել։ Պաշարումը խզել փորձող նաւերը պիտի կրնան գրաւուիլ՝ իրենց բեռներուն հետ, ուրիշ բան է եթէ նաւապետը իր բարեհաւատամութեան ապացոյցը տայ։

— Սպանիական պատուիրակութիւնը առաջարկութիւն մը ներկայացուց՝ չէզոք ջուրերու մէջ պատերազմիկ նաւերու գտնուելուն նկատմամբ։

—Բերուի պատուիրակութիւնը առաջարկեց միջազգային վէճերու խաղաղ կարգադրութեան վերաբերեալ պայմանագրութեան 27րդ յօդուածին վրայ յաւելում մը ընել, սա տրամադրութեամբ թէ վէճ ունեցող տէրութիւններէն մէկը պիտի կրնայ Լա Հէյի միջազգային դիւանին ուղղել յայտարարութիւն մը՝ ծանուցանող թէ տրամադիր է վէճը ենթարկել իրաւարարութեան։ Այդ յայտարարութիւնը նոյն դիւանին կողմէ միւս տէրութեան պիտի հաղորդուի։ Հայիթիի պատուիրակութիւնն ալ նոյն նպատակով առաջարկութիւն մը ներկայացուց։

—Հոլանտայի ու Տանիմարքայի պատուիրակները առաջարկութիւններ ներկայացուցին՝ անհատական ստացուածներու մասին։

—Տէրութեանց պատուիրակները իրարու այցելութիւն կուտան և զիրար փոխադարձաբար կը հրաւիրեն։ Ֆրանսական պատուիրակ Պ. Պ. Պուրժուա և տ'Էսթուռնել տը Քոնսդան ճաշեցին Լա Հէյի գերմանական դեսպանատունը. ներկայ էին նաեւ Հոլանտայի արտաքին գործոց նախարարը, գերման պատուիրակ Պառոն ֆոն Մարշալ և ուրիշ պատուիրակներ։ Հանդէսներ և ընդունելութիւններ կը կատարուին։ Ճապոնական նաւաբաժնին հրամանատարը և մէկ քանի ճապոնցի սպաներ երկուշաբթի օրը ճաշեցին Լա Հէյի մէջ ճապոնական առաջին պատուիրակին հետ։ Շիմամուրա ծովակալը զանոնք Լա Հէյ բերելու առաջնորդելով, ներկայացուց Վիլհէլմինա թագուհիին, որ ճապոնցի սպաները ճաշի հրաւիրեց Հոլանտայի ծովային նախարարին հետ։

—Լա Հէյի մէջ զրոյց կայ թէ Դեսպանախորհուրդին նախագահ Պ. Նէլիտով մօտերս նոյն քաղաքէն պիտի մեկնի՝ երկու շաբաթի չափ ջերմուկ մը երթալու համար։

—Մինչդեռ Քորէայի պատուիրակները երկուշաբթի օրը կ'ընդունուէին Լա Հէյի միջազգային ակումբին մէջ, ուր խօսուեցաւ ճապոնցիներուն ընթացքը իրենց հանդէպ, միւս կողմէ Սէուլի բարձր շրջանակներուն մէջ կը յայտարարուէր թէ ոչ ոք տեղեկութիւն ունի թէ ո՛վ յանձնարարագիր տուած է այդ պատուիրակներուն. նաեւ պէտք ցոյց կը տրուէր Ճապոնի կառավարութեան բացատրութիւններ տալ, զայն հանդարտեցնելու համար։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Շթրազպուրկէն Լոքալ Անձայկըրի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ միշտ զրոյց կայ որ Ալզաս-Լօռէնի կուսակալ Հօէնլոէ Լանկէնպուրկի իշխանը պիտի հրաժարի այդ պաշտօնէն։ Այդ թղթակցին ըսածին նայելով, հրաժարականին պատճառ կը նկատուի կայսեր դժգոհութիւնը՝ կուսակալին նուազ հաստատամիտ ընթացքին համար աւետարանական կրօնական ժողովին նախագահ Քուրթիուս Բրոֆէսէօրին դէմ։ Թանի Պերլինի թղթակիցը կ'ըսէ թէ իրազեկ շրջանակներու մէջ կը յայտարարուի որ Ալզաս-Լօռէնի կուսակալին հրաժարման զրոյցները կանխահաս են և թէ մէջ բերուած պատճառը բոլորովին սխալ է։ Կը կարծուի թէ Հօէնլոէ-Լանկէնպուրկի իշխանը, որ եօթանասունըհինգ տարեկան է, մտադիր է աշնան պաշտօնէ քաշուիլ։ Հաւանօրէն անոր յաջորդը պիտի ըլլայ Շաումպուրկ-Լիբբէի իշխանը, կայսեր ազգականը։

—Պերլինէր Թակէպլաթ կը ծանուցանէ թէ Մոնաքոյի իշխանը, Քիլի նաւարշաւներուն ատեն, հրաւիրեր է Վիլհէլմ կայսրը՝ ներկայ գտնուիլ ովկէանագրական թանգարանին բացման հանդէսին։ Գերմանիոյ կայսրը ընդուներ է այդ հրաւէրը, և հաւանօրէն հոն պիտի երթայ Միջերկրականի մէջ կատարուելիք ուղեւորութեան մը առթիւ, որու միջոցին Քորֆու ալ պիտի այցելէ։

—Նախարարապետ ֆոն Պիւլով իշխանը սեպտեմբերին Վիեննա պիտի երթայ՝ փոխադարձ այցելութիւն տալու Աւստրիոյ Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պառոն Էրէնթալի։ Ֆոն Պիւլով իշխանը Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր կողմէ պիտի ընդունուի։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պ. ՔԱՐՆԷԿԻԻ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ.—Նիւ Եորք Հէրըլտի Բարիզեան տպագրութիւնը գրած էր թէ Պ. Քարնէկի 1,200,000 մարքի գումար մը դրած է Պերլինի Դրէքթով դիտարանին տրամադրութեան տակ, որպէս զի դիտարանին տնօրէն Պ. Արխէնհօլտ դիտարանին, թանգարանին և մատենադարանին համար նոր շէնք մը շինէ։ Պ. Արխէնհօլտ կը հերքէ այս լուրը։ Պերլինի ամերիկեան դեսպան Պ. Դօուէր ալ տեղեկութիւն չունի Պ. Քարնէկիի այս նուիրատուութեան մասին։ Պ. Դօուէր Քիլի մէջ տեսնուած է Պ. Քարնէկիի հետ և խօսք բացած այս նուիրատուութեան վրայ։ Պ. Քարնէկի պատասխանած է թէ Լա Հէյի մէջ «Խաղաղութեան պալատին» շինութենէն զատ, ոև է նուիրատուութիւն ընելու տրամադիր չէ և իր ապագայ նուիրատուութեանց միակ առարկան Մ. Նահանգներն ու Սկովտիան են։

ՄԱՆԿԱԿԱՆ ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ԱՆՑԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Պ. Լօմպրօսօ գեղեցկագիտական հանդէսի մը մէջ Գեղեցկութեան վրայ գրած մէկ կարեւոր յօդուածին մէջ մասնաւորաբար կը խօսի մանկանց գեղեցկութեան անցաւորութեան վրայ։ Այդ յօդուածէն կը քաղենք հետեւեալ հետաքրքրական մանրամասնութիւնը. «Երբ մարդ խումբ մը մանկանց հանդիպի, այնպէս կարծել կը թելադրուի թէ մարդկութիւնը տակաւ գեղեցկութեան գագաթնակէտը պիտի հասնի, վասն զի մեր շուրջը տեսնուած երախաներուն կամ մանկանց ամէնքն ալ գեղեցիկ են գրեթէ. բայց այդ գեղեցիկ մանուկները քանի մեծնան, տակաւ կ'անհետանայ իրենց գեղեցկութիւնը։ Ասոր պատճառն այն է որ գործարաններուն մեծ մասը տղուն աճելուն հետ կը փոխուի։ Տղայոց մեծ մասին աչքերը մեծ կ'երեւին միշտ, և կը սքանչանանք անոնց աղւոր նայուածքին ու ճեղքուածքին ձեւին վրայ։ Բայց շատ հազուադէպ է որ չափահասի մը վրայ տեսնենք այդչափ մեծ ու աղւոր աչքեր։ Ասոր պատճառն այն է որ աչքն ալ այնպիսի գործարան մըն է որ միւս ամէն գործարաններէ առաջ կ'աճի ու կը զարգանայ. մարդուս եօթ տարեկան հասակին մէջ աչքերն իրենց կատարեալ մեծութեան կը հասնին, մինչդեռ դէմքը աւելի կը մեծնայ։ Ասոր համար է որ ի բնէ մեծ կամ գէր դէմք ունեցողները, իրենց չափահասութեան մէջ փոքր աչքեր կ'ունենան։ Բերանն ալ սովորաբար տակաւ կը տգեղնայ, և գլխաւորապէս կենաքի դըժնդակութեան և կիրքերու տգեղեցուցութեան տակ։ Տղաք ընդհանրապէս կեանքի առաջին տարիներուն մէջ հաճոյք ու վայելք ունին և ոչ վիշտ։ Իսկ կեանքի համար մղուած պայքարները, ապրուստ ճարելու համար տեղի ունեցած ճիգերն ու ջանքերը, յուսախաբութիւնները, զրկումները և վերջապէս հիւանդութիւնները իրենց անջնջելի հետքերը կը թողուն մասնաւորապէս բերնին վրայ և կ'այլափոխեն բնական գեղեցկութիւնը։

ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԻՒՆԸ ՎԷՊԵՐՈՒ ՄԷՋ.—Կ'երեւայ թէ ամուսնացեալ պարկեշտ կիները հաճելի չեն երեւիր այժմու վիպագիրներուն։ Անգլիացի քննադատ մը վերջերս վիճակագրութիւն մը պատրաստած է, ուրկէ կ'երեւի թէ անգլիական 80 վէպերէն 17ին մէջ ամուսնութիւնը ծիծաղելի սովորութիւն մը ցուցցուած է, 11ին մէջ ամուսնալուծման օգտակարութիւնը գովուած է, 22ը ազատ սէրը գոված են, և 23ն ալ գայթակղեցուցիչ կերպով կը խօսին ամուսնութեան վրայ։ Եւ ո՛ր ամէնէն զարմանալին է, այս ամէն վէպերը կին հեղինակներէ գրուած են։

ՆՈՐՕՐԻՆԱԿ ԹԱՂՈՒՄ ՄԸ տեղի ունեցաւ անցեալները Պօզընի մօտ քաղաքի մը մէջ։ Հէրման Ռենկէր անուն վաճառական մը մեռած էր։ Սա իր մահէն առաջ պայման դրած էր այրել իր մարմինը և աճիւնն ալ չիմէնթոյի հետ շաղախ մը պատրաստելով խաչ մը ձեւացնել այդ շաղախէն։ Հանգուցելոյն կամքին համեմատ եղաւ և պատրաստուած խաչին վըրայ մեռնողին անունը գրուելէ ետքը, քաղաքին գերեզմանատան մէջ թաղուեցաւ փառաւոր հանդէսով։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէսօրին նոյն մզկիթը գնաց փառաւոր հանդէսով և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. Պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Պարսից ու Ռումանիոյ դեսպանները, Գերմանիոյ դեսպանի փոխանորդը, պուլկարական գործակատարը և օտարազգի հիւրեր։ Ներկաներէն ոմանք արժանացան կայս. ժեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Սուրիոյ նահանգին մէքթուպճիի օգնական անուանուեցաւ պետական Խորհուրդին տեղեկագիրներու ստենակին քարտուղարներէն Մէհմէտ Րիֆաթ պէյ։

—Այտընի գաւառին Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ կարգուեցաւ Եոզղատի գաւառին Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ Րիֆաթ Նեճիպ էֆ., որուն յաջորդեց Այտընի գաւառին Տէֆթէրխանէի պաշտօնեայ Լաթիֆ էֆ.։

—Սալիսէի աստիճան տրուեցաւ Միտիլլիի գաւառակին թաղապետական բըժիշկ Կարապետ Տիգրան էֆ.ի։

—Առաջին կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Դ. զօրաբանակին Համիտիէ ու Նիզամիէ հեծելազօրքերու զօրաբաժիններուն հրամանատար ֆէրիգ Ահմէտ փաշայի։ Չորրորդ կարգի Օսմանիէ՝ Իզմիրի մաքսատան ուղեւորներու Սալոնին քննիչ պաշտօնեայ Մէհմէտ էֆ.ի։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ. — Երէկ, ուրբաթ, Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհուած արտօնութեամբ, Պարսից դեսպան Էրֆա-ուտ-Տէօվլէ Ճէնապը Էշրէֆ իշխան Միրզա Րիզա խան, Ռումանիոյ դեսպան Պ. Բարբիրու և Գերմանիոյ դեսպանատան գործերը վարող Պուքրէշի գերման դեսպան Պ. ֆոն Քիտէրլէն Վախթէր պատիւ ունեցան ոչ-պաշտօնապէս ներկայանալու Ն. Կ. Վեհափառութեան։

—Պուլկարական գործակատար Կէշով էֆ. պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին կողմէ ընդունուելու։

ՀԻՃԱԶԻ Համիտիէ երկաթուղիին շինութեանց վերատեսուչ Բեապիմ փաշա կը հեռագրէ նոյն երկաթուղիին յանձնաժողովին թէ երկաթ գիծերու զետեղումը, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, անցեալ օր մինչեւ 902րդ քիլոմեդրը հասեր է։ Հայֆայի ճիւղը՝ 164 քիլոմեդր և Մէզիրիպինը՝ 15, որով ընդամէնը 1081 քիլոմեդր տեղ երկաթ գիծեր զետեղուած են։

ԱՊԱՔԻՆԱՐԱՆ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Բէօյիւքտէրէի Ջամլըճա անուն օդասուն վայրը խիստ կատարելագործեալ ապաքինարան մը հաստատուի՝ իբրեւ մասնաճիւղ մը տղոց յատուկ Համիտիէ հիւանդանոցին։ Նոյն հիւանդանոցին բժշկապետ Իպրահիմ փաշա, որ կայս. արտօնութեամբ անցեալները Պրուսա գացած և այդ վայրը աչքէ անցուցած էր, Կ. Պոլիս վերադառնալուն տեղեկագիր մը մատոյց յոտս կայս. Գահոյից, ըսելով որ նոյն վայրը իր գեղեցկութեամբ և խիստ մաքուր օդովը կատարելապէս յարմար է թոքախտաւորներու յատուկ ապաքինարան մը հաստատելու համար։ Կայս. Իրատէ մը հրամայեց նոյն տեղը առայժմ երեսուն անկողիննոց ապաքինարան մը հիմնել՝ գիտութեան բոլոր նոր պայմաններուն և կատարելագործութեանց համապատասխան վիճակի մէջ. Նաեւ հարկ եղած յատակագիծերը եւայլն շուտով պատրաստելով մատուցանել յոտս կայս. Գահոյից։

—Բէօյիւքտէրէի Ջամլըճա անուն այդ տեղը խիստ օդասուն է և բազմաթիւ մայրիներ ունի, որով ապաքինարանի համար աշխարհի համանման տեղերէն գերազանց կը նկատուի։ Բէօյիւքտէրէի քաղաքէն մէկ ժամ հեռու է. ծովի մակերեւոյթէն 1200 մեդր բարձրութիւն ունի։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Կայս. Իրատէ մը հրամայեց Դ. զօրաբանակին Մուշին ու Ահմէտ անուն զինուորներու ընտանիքներուն հազարական դրուշ դրամական պարգեւ տալ և 150ական դրուշ ամսաթոշակ յատկացնել։

ՍԵՐՊԻՈՅ ազգային տօնին առթիւ երէկ շնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարուեցան Սերպիոյ դեսպանատան մէջ։

—Կայս. Իրատէի մը համաձայն, աւագ արողապետ Կալիպ փաշա, երէկ, Սերպիոյ դեսպանատունը երթալով, Վեհ. Սուլթանին անունով շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ գործակատարին։ Մեծ Եպարքոսին ու արտաքին գործոց նախարարին թարգմանիչներն ալ շնորհաւորական այցելութիւն տուին Սերպիոյ դեսպանատունը։ Օտար դեսպաններէն ոմանք ալ իրենց այցետոմսերը թողուցին։

ՊԱՐՍԻԿ պատուիրակութիւնը որ Աթէնք գացած էր Շահին գահակալութիւնը պաշտօնապէս ծանուցանելու, երէկ Կ. Պոլիս եկաւ և Պարսից դեսպանատունը հիւրընկալուեցաւ։ Պատուիրակութիւնը այսօր Պուքրէշ պիտի ուղեւորի և յետոյ Պելկրատ, միեւնոյն պաշտօնով։

ԱԹԷՆՔԻ օսմ. դեսպան Րիֆաթ էֆ. յառաջիկայ շաբթու արձակուրդով Եւրոպայի ջերմուկները պիտի ուղեւորի։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ.— Կ. Պոլսոյ առեւտրական Սակարանը պիտի հաստատուի Խավիար խանը մասնաւոր շէնքի մը մէջ. Քաղաքապետութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է՝ նոյն շէնքը Սակարանի վիճակին վերածելու համար։

ՕՍՄ. ԲԱՆԱԿԸ.— Պերլինէր Թակէպլաթ, օսմ. բանակին կատարելագործեալ վիճակին վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ օսմ. բանակը խաղաղութեան ատեն 275,000 հոգիէ կը բաղկանայ, սակայն ատոնց վրայ պէտք է աւելցնել 120,000 ռատիֆ-զինուոր և հիմա զէնքի տակ գտնուող զանազան կարգի զինուորներ, որով օսմ. բանակը 430,000 հոգիէ կը բաղկանայ. սպաներուն թիւը 24,000 է։ Գերման թերթը մեծապէս կը գովէ օսմ. ամէն աստիճանէ սպաներուն կարողութիւնը և ճեռնհասութիւնը։

ՄԱՔՐՈՒՀԻՈՅԵԱՆ Հագիգաթի ուղղուած նամակ մը Մախսուսէի վարչութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ, ըսելով որ Այաթէֆանոսի ու Համուրջին միջեւ երթեւեկող շոգենաւերէն նաւամատոյցը թէ՛ փոքր է և թէ յամրընթաց։

—Մախսուսէի վարչական Խորհուրդը որոշեց, փոխանակ Շիրքէթի Խայրիէի 43 ու 46 թիւ շոգենաւերը գնելու, Եւրոպայի մէջ նոր շոգենաւեր շինել տալ։

ԵՐԷԿ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ.—Երէկ գիշեր ժամ 1ին Խասքէօյ, Անալը Գավաք, Օք Մէյտանը Ճատտէսի, հրդեհ ծագեցաւ փայտաշէն տան մը վերի յարկէն։ Թէեւ ամէն կողմէ օգնութիւններ հասան, սակայն նոյն տեղը շէնքերը խիտ առ խիտ էին ու փայտաշէն. նաև ջուր ալ չկար։ Այդ պատճառով հրդեհը երկու թեւի բաժնուեցաւ. մէկը դէպի Այազմա փողոց և միւսն ալ Օք Մէյտանը Ճատտէսին վերի կողմը։ Բերայի ջրհանկիրներու խումբն ալ հասնելով բաւական աշխատեցաւ, բայց ջուրին նուազութիւնը ամէն ջանք անկարելի կ'ընէր։ Կրակը մինչեւ ժամ 4 տեւելով քանի չափ տուներ այրելէ ետքը կարելի եղաւ մարել։ Հրդեհը սկսած տունը, որ Տօքթ. Քէմալ Պաղլըճիի սեպհականութիւնն էր և պնակի վաճառական Նիսիմի կողմէ վարձուած, երեք հարիւր ոսկիի ապահովագրուած էր. միւս տուներն ալ ապահովագրուած էին, որով ապահովագրական ընկերութեանց ամբողջ վնասը երեք-չորս հազար ոսկի կ'ենթադրուի։ Կ'ըսուի թէ քարիւղի լամպարի մը դիպուածով շըրջելէն առաջ եկած էր հրդեհը։ Բաւական կարասիներ այրեցան։

ԻՒՍԿԻՒՏԱՐԻ մէջ, երէկ ժամ 8ին, Համամ Արիֆ պէյի քէօշկէն հրդեհ ծագելով ամբողջ շէնքը այրեցաւ։

ԽՈՋԱՅ ԿԼԼՈՂՆԵՐ.—Պրուսայի շըրջակայքը բնակող երկու հոգի իրենց խոզակի բերքը ծախելու համար Միզանը տարեր են. յետոյ վաճառման սպասելու պահուն ժամանակ անցընելու համար մրցում մը կ'որոշեն՝ այսինքն թէ երկուքն ալ կարելի եղածին չափ շատ խոզակ պիտի կլլեն և ով որ պարտուէր, միւսին սեղան մը պիտի տար։ Մրցումը սկսելով երկուքն ալ բաւական խոզակ կլլեր են, բայց ատոնցմէ Քոսթի անունի ցաւեր զգալով սկսեր է պօռալ. իսկոյն հիւանդանոց տարուեր և քիչ ետքը մեռեր է. իսկ միւսը տակաւին ծանրապէս հիւանդ է։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ Գարագիւլ օթէլը բնակող աւստրիացի Ժոզէֆ, որ Էսկիշէհիրի մէջ երկ. թուղիի գործաւոր է, առջի օրը Ղալաթիոյ Քէմէր Ալթըէն անցած պահուն, խանութէի պարսիկ Բուսուլի աշակերտ՝ Քարլօ և ուրիշ մէկ ընկերը զայն սրճարան հրաւիրեցին, և սուրճ ու կաղէօզ հրամցուցին։ Քիչ ետքը Ժոզէֆ սկսաւ քնանալ. երբ արթնցաւ տեսաւ թէ գրպանը գտնուած 13 ոսկի, 2 մէճիտիէ և ժամացոյցը շորթուած էին. իսկոյն ոստիկանութեան դիմեց։ Քարլօ ու ընկերը Սթրաթի ձերբակալուեցան. այս վերջնոյն վրայէն գտնուեցաւ ղողցուած ժամացոյցը։

ԽԱԲԵԲԱՅՈՒԹԻՒՆ.—Բերա Թարլա Պաշը բնակող Տիմիգրի անուն անձ մը երկու-երեք օր առաջ Ջօնտան Գօթու լումայափոխ Տէմիսթօքլիի ներկայանալով, չորս ապարանջաններ իբրեւ ոսկի վաճառեց և տասնվեց ոսկի ստացաւ։ Լումայափոխը յետոյ ստուգեց թէ այդ ապարանջանները ոսկի չեն. ուստի սկսաւ Տիմիգրին փնտռել. երէկ Թաքսիմի մօտ անոր հանդիպելով ոստիկանութեան ձերբակալել տուաւ։ Տիմիգրի մէկ քանի տարի առաջ ալ կնոջ մը 75 ոսկին շորթած էր այդ կերպով։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

ՑՈՐԵՆ		Փարա
Առաջին ճերմակ	օխան	41½-42
Երկրորդ »	»	40 -41
Խառն	»	37 -38
Զավտարը	»	35 -36
Կարծր առաջին	»	44 -45
» միջին	»	42 -43
ԱԼԻՒՐ		Ղրշ.
Տեղական գլորմա Ա. Պարկ		88 -
» » Բ. »		85 -

Այսօր 5 վակոն Անատօլի ցորեն ժամանեց.

ԹԵՔ

Օխան 19 փարա

ԳԱՐԻ

Բչօմէնէճէ	քիլէն	16¼-16½
Ռումէլի և Մէրսին		16-16¼

ՑՈՐԵՆԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

			30 Յունիս
Նիւ-Եորք	պատրաստ		83.3.4
»	մարտի համար		.
» 1907	մայիսի	»	85.1.4
»	հոկտ.ի	»	79.8.8
»	դեկտ.ի	»	81.1.2
Լիվըրբուլ	պատրաստ		7.
»	յուլիսի	»	.
»	դեկտ.ի	»	6.4.1.2
»	մայիսի	»	6.5.
Չիգակօ	պատրաստ		.
»	հոկտ.ի	»	71.1.
»	դեկտ.ի	»	73.7.
Մարսիլիա	պատրաստ		18.

Մէկ շաբթուան ժամանած ապրանք ցորեն Անատոլ 28, Ռումէլի 1 վակոն։

Ալիւր ռուսական 1000, ռումանական 1300, Մարսիլիա 5480, պուլկարական 2950, Իտալիա 300 պարկ։

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. Պատրիարք Հայրը, իր հետն ունենալով գործակատար Արիս էֆ.ն, այսօր Կայս. Պալատ գնաց և Ն. Կ. Վեհափառութեան Բարձր. աղջկան՝ Նայիմէ Իշխանուհիին բարեբաստիկ ամուսնութեան առթիւ ի դիմաց Հայ Ազգին ջերմագին շնորհաւորութիւններ մատոյց յոտս Կայս. Գահոյից և սրտեռանդն բարեմաղթութիւններ ըրաւ։

⁂ Արեւելք եւս, այս բերկրալի առթիւ, կը համարձակի խոնարհաբար մատուցանել իր խորին շնորհաւորութիւնները՝ ջերմագին բարեմաղթութիւններով վասն արեւշատութեան Վեհ. Կայսեր։

◆

ԴԱԼԱԹԻՈՅ ԽՆԱՄԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԸ

Դալաթիոյ նորակազմ Խնամակալութիւնը հրաւիրուած է իր առաջին նիստը գումարել յառաջիկայ չորեքշաբթի առաւօտ, ժամ 1½ին, Դալաթիոյ Խորհրդարանը, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր։

ԿՐՕՆԻ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ

Կը հաղորդուի մեզ թէ, Կրօնական Ժողովին մէջ մտադրութիւն կայ առաջարկելու որ Ժողովն ինք մասնախումբ մը կազմէ ձեռնհաս անձերէ, ազգ. վարժարանաց մէջ աւանդուող կրօնի դասախօսութեանց ծրագիրը ինչպէս նաեւ դասագիրքերը վերաքննելով՝ նոր ու նպատակայարմար ծրագիր մը պատրաստելու համար։ Տարակոյս չկայ որ այս տեսակ ձեռնարկ մը մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ նոր սերունդին կրօնական ու բարոյական դաստիարակութեան գործին։

Իրաւ է թէ մէկ քանի վարդապետներ ծրագիրներ պատրաստած են այդ նպատակով, սակայն ատոնք զուտ անհատական հանգամանք ունին և Կրօնական Ժողովն է որ լըջօրէն ձեռք պիտի առնէ այս ուսուցման խնդիրը։

◆

Քէօթահիայի Առաջն. Տեղապահ Տ. Եղնիկ վրդ. իր թեմական այցելութիւնը աւարտած ըլլալով, Պատրիարքարանի արտօնութեամբ ի մօտոյ Կ. Պոլիս պիտի գայ՝ անձնական տկարութիւնը դարմանել տալու համար։

—Նիկողոսեան վարժարանի (ի Նշան Թաշ) ամավերջի հանդէսը տեղի պիտի ունենայ վաղը, կիրակի, միջօրէէն յետոյ ժամը 2½ին (Ք. Ե.), վարժարանի պարտէզին մէջ։ Երկսեռ աշակերտաց ծնողք և կրթասէր ազգայինք՝ Տ. և Տիկին Ց. Գ. Նիկողոսեանի կողմէ յատկապէս հրաւիրուած են ներկայ գտնուելու սոյն կրթական հանդէսին։

—Տ. Մարկոս վրդ. Գարագաշեան, որ երեքշաբթի օրը կը մեկնի մայրաքաղաքէս դէպ ի Խարբերդ, տեղւոյն Առաջնորդին իրաւասութեան ներքեւ պաշտօնավարելու համար, վաղը առաւօտ Պատարագ պիտի մատուցանէ Բերայի Ս. Երրորդութիւն եկեղեցին։

◆

ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Պէրպէրեան վարժարանի մրցանակաց և վկայականաց բաշխման հանդէսը տեղի ունեցաւ երէկ, կէսօրէ յետոյ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ի ներկայութեան եկեղեցական հարց, աշխարհական ծանօթ անձնաւորութեանց և բազմաթիւ ընտանեաց, որոնց մեծագոյն մասը կը կազմէին ուսանողաց ծնողքներ, վարժարանին համակիրներ և նախկին սաներ։

Ժամը 8ին հանդիսասրահը մտաւ Ս. Պատրիարքը իր հետեւորդներով. ներկայ էր նաեւ Նազըմ պէյ, ի դիմաց կրթական նախարար Բարձր. Հաշիմ փաշայի։ Հանդիսասրահը զարդարուած էր համեստ՝ այլ ճաշակաւոր եղանակաւ. Պատրիարքական աթոռին վրայ զետեղուած էր Կայսերական ոսկեզօծ Թուղրան, օսմանեան դրօշներով զարդարուած։ Ողբացեալ հիմնադիր-Տնօրէնին մեծադիր լուսանկարը կախուած էր սրահին մէջ, սեւ քօղով մը կիսովին ծածկուած։ Ուսանողները, առաջնորդութեամբ իրենց երաժիշտ ուսուցչին, երգեցին Կայս. Համիտէ քայլերգը որ ունկնդրուեցաւ յոտնկայս և մեծ պատկառանքով։

Ապա վարժարանին Տնօրէն Կարապետեան էֆ. Տեղեկագիր մը կարդալով, պարզեց Հաստատութեան տնտեսական և կրթական վիճակը, որուն ամփոփումը սա է.—

«1906-1907 դպրոցական տարեշրջանը Պէրպէրեան վարժարանին համար խիստ աղիտաբեր և չարաշուք եղաւ, այնու զի մեծ դժբախտութիւնն ունեցաւ կորսնցնելու իր Հիմնադիր-Տնօրէնը, մեր ամենուս պերճիմաստ ու պերճախօս դաստիարակն ու համայն ազգին անզուգական գրագէտ-բանաստեղծ, իմաստասէր ու լեզուագէտ ուսուցչապետը Ռեթէոս էֆ. Պէրպէրեան որ երեսուն երկար տարիներ հոս այս կրթական յարկին տակ անընդհատ դաստիարակեց բազմաթիւ սերունդներ իր պերճախօս լեզուաւ և արծաթի ձայնով առ ինքն գրաւեց մեծ ու պզտիկ սաներուն սրտերն համակ։ Այլ աւա՜ղ, անգութ ճակատագիրը խլեց տարաւ այս մեծ հանճարն ու հոգին, Պէրպէրեան յարկը, Պէրպէրեան վարժարանը խոր վշտի և սուգի մէջ թողլով, ու Պէրպէրեան որդիներն ու սաներն ամէնքն ալ որբ և անմխիթար ձգելով»։

Կարապետեան էֆ. ի դիմաց ուսանողաց, ուսուցչական մարմնոյն և ծնողաց, խորին երախտագիտութեամբ յիշեց Ս. Պատրիարքը, որ իր թանկագին հովանաւորութիւնը նուիրելով այս կրթական յարկին, շնորհաբեր և օգտաշատ այցելութիւններով սրտապնդեց վարժարանի Տնօրէնը, ուսուցիչները և համայն ուսանողութիւնը։

«Նուազ քաջալերական չէ՛ու Սրբնատանոց-Որբանոցի Յանձնաժողովին՝ վարժարանիս հիմնադիր-Տնօրէնին մահէն առաջ տուած որոշման գործադրութիւնը, որով վարժարանս ունեցաւ 7 ուշիմ գիշերօթիկ նոր աշակերտ, տարեկան 25ական ոսկի թոշակով։ Մեր առաջին քայլերուն մէջ, մանաւանդ վարժարանին տարեշրջանին լրման մօտ, խրախուսական եղաւ 2—3 գաւառացի և Պոլսեցի գիշերօթիկ և 4—5 ցերեկեայ նորեկ աշակերտ ունենալնիս, որ ամէնէն աւելի հաստատութեանս հանդէպ ազգին ունեցած համակրութեան մէկ նոր երաշխիքը կ'ընծայէր։ Այսպէսով Պէրպէրեան վարժարանը 1906-907 տարեշրջանին ունեցած է 60 գիշերօթիկ աշակերտ, որոնց 5ը յոբելինական և 20ը՝ թերաթոշակ. իսկ ցերեկեայ աշակերտաց թիւն է 95, որոնցմէ 15ը ձրիավարժ, իսկ 28ը թերաթոշակ, որով վարժարանս կ'ունենայ 155 աշակերտ և 1650 ոսկի տարեթոշակէ եկամուտ։ Ուսուցչաց և պաշտօնէից 1000 օսմ. ոսկի և սննդեան ու այլ ծախուց տարեկան վճարուածն է 750 օսմ. ոսկի, որով ընդհանուր ծախք 1750 ոսկի. ասոր վրայ աւելցնելով Պէրպէրեան ընտանիքին, չէնքին նորոգութեան, ապահովագրութեան և այլ զանազան պատահական ծախքերը, ընդհանուր ծախուց գումար կ'ունենանք իբր 2000 օսմ. ոսկի, ուրկէ կրնայ հետեւցուիլ թէ այս տարի վարժարանին բացը կ'ըլլայ 350 օսմ. ոսկի։ Սակայն եթէ աշակերտք մեծ մասամբ թերաթոշակ չըլլային, վարժարանին եկամուտը պիտի ըլլար 2250 ոսկի, միշտ ձրիավարժներ ալ ունենալով, որով ամէն տարի կարելի էր փոխանակ բացի, աւելի հասոյթ ունենալ այսքան աշակերտով. Պէրպէրեան վարժարանի տարեգրութեանց մէջ անցեալ և այս տարուան աշակերտաց թիւը նուազագոյն թիւը ցոյց կուտայ։

«Այս հակիրճ տեղեկութիւններէն կարելի է հասկնալ թէ Պէրպէրեան վարժարանը միշտ նիւթական մեծ դիւրութիւններ ընծայած է ազգային մանկտւոյն դաստիարակութեան, նոյն իսկ ի վնաս հիմնադիր-Տնօրէնին և հաստատութեան զոր ուրախ ենք յայտարարելու թէ ազգը գնահատեց և Պէրպէրեանի ու անոր պաշտած հաստատութեան այնպիսի տաք վերաբերում մը ցոյց տուաւ որուն համար երախտագիտութիւն չյայտնել մեր կողմէն ապերախտութիւն պիտի ըլլար։»

Կարապետեան էֆ. անցնելով վարժարանին կրթական մասին, մանրամասն տեղեկութիւններ տուաւ անոր ուսուցչական մարմնոյն վրայ։

Տեղեկագրին ընթերցումէն տեղեկացանք որ, ուսուցչական մարմինը կը բաղկանայ 16 կարող մասնագէտներէ, որոնց հինգն օտարազգի։

Կարապետեան էֆ. շնորհակալութիւն յայտնեց բոլոր անոնց որոնք ներկայ գտնուեցան, այս տարի ևս, ընդհանուր քննութեանց։ Մասնաւորապէս շնորհակալութիւն յայտնեց նաեւ Վսեմ. Նշան էֆ. Գալազճեանի, որ իր բարի սովորութեան համաձայն, այս տարի եւս ղրկած էր 5 ոսկի և 5 արծաթ ժամացոյց, բաշխուելու համար այն աշակերտաց որոնք կրօնագիտութեան, հայերէնի, օսմաներէնի, ֆրանսերէնի, չափական և բնական գիտութեանց մէջ առաջնութիւն շահելով հանդերձ, ընդհանուր ուսմանց մէջ ալ գնահատելի յաջողութիւն մը ցոյց տուած են։ Կարապետեան էֆ. խորին շնորհակալութիւն մատոյց Կրթական Բարձր. Նախարարին, որ այս տարի եւս բարեհաճած էր մրցանակ մը նուիրել օսմաներէնի մէջ յաջողագոյն հանդիսացող աշակերտին։

Տեղեկագրին մէջ շնորհակալութիւն յայտնուած էր նաեւ Սկիւտարի կառավարիչ Վսեմ. Համտի պէյի, ոչ-իսլամ վարժարաններու քննիչ Բագըմ և Նազըմ պէյերու, որոնք միշտ մասնաւոր համակրութիւն ցոյց տուած են Պէրպէրեան վարժարանին նկատմամբ։

Կարապետեան էֆ. ապա թուրքերէն լեզուով մաղթանքներ ըրաւ վասն արեւշատութեան Ն. Կայս. Վեհափառութեան, Որուն հովանաւորութիւնը վայելած է միշտ հայ ազգը։

Ներկաները յոտնկայս ձայնակցեցան այս մաղթանաց՝ «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչելով և ջերմապէս ծափահարելով։

Տեղեկագրին ընթերցման յաջորդեց թուրքերէն ճառ մը, Պ. Յ. Բէչիչեանի կողմէ որ կը թուէր բոլոր այն բարիքները զորս մեր բարեխնամ և մեծազօր Կայսրը անխտիր կերպով կը շնորհէ իր բոլոր հաւատարիմ հպատակաց։ Պ. Յակոբ Բէչիչեանի այս Ուղերձն ալ ջերմագին ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ։

Յետոյ, Վարժարանին երաժշտութեան ուսուցիչ Պ. Չիչիրէլլոյի կողմէ պատրաստուած և ողբացեալ հիմնադրին ուղղուած հոգեհանգստեան երգը (լատիներէն լեզուաւ) երգեցին Կեղր. վարժարանին սաները։

Կարապետեան էֆ. ի վերջոյ ներկայացուց այս տարուան ընթացաւարտները, որոնցմով 233ի կը լրանայ վարժարանին շրջանաւարտներուն թիւը, իր հիմնարկութենէն վեր։ Այդ 12 ընթացաւարտներն են իրենց ստացած աստիճանով, Պարոնայք՝

Երանոս Հապէշեան, Սեբաստացի
Վահրամ Զուհաճեան, Կարնեցի
Պերճ Սաաթճեան, Պոլսեցի
Գէորգ Փիլիպպոսեան, Սիլիվրեցի
Լեւոն Ռուբինեան, Պոլսեցի
Վահրամ Դերձակեան, Պոլսեցի
Երուանդ Անդրէասեան, Օրտուցի
Օննիկ Կէմճեան, Պոլսեցի
Գաբրիէլ Պասմաճեան, Պոլսեցի
Գրիգոր Շահինեան, Պոլսեցի
Զենոբ Սուրէնեան, Խարբերդցի
Վահրամ Աւգեր, Պոլսեցի

Վկայականներն, հաստատուած կրթական նախարարութենէն և ստորագրուած այս անգամ Ս. Պատրիարքէն, ի նշան սգոյ սեւ ժապաւէններով բոլորուած յանձնուեցան այդ շրջանաւարտներուն՝ Ս. Պատրիարք Հօր ձեռամբ։

Ի դիմաց իր ընկերակցաց, Պ. Վահրամ Զուհաճեան կարդաց հրաժեշտի ճառ մը, և Տնօրէն Կարապետեան էֆ.ի վիճակեցաւ, այս տարի, արտասանել շրջանաւարտներուն ուղղուած «Հուսկ բանք»ը։

Ամէնէն վերջը խօսեցաւ Ս. Պատրիարք Հայրը ու խիստ ազդու և յատկանշպէս զգածեալ շեշտերով, բացատրեց քառորդ դարէ ի վեր տեղի ունեցող այս դպրոցական հանդէսին կարեւորութիւնը և յորդորական մը ուղղելով Առաքելոց Թուոյն հաւասար Թիւ ունեցող շրջանաւարտներուն, ըսաւ.

«Սուգի մէջ ուրախութիւն և ուրախութեան մէջ սուգ ունինք այսօր ամէնքնիս ալ. այսօրուան երգուած երգերը, կարդացուած ճառերը՝ սուգի շեշտեր ունին իրենց մէջ, բայց միւս կողմէ ուրախութիւնն ալ անբաժան է մեր այսօրուան սուգէն, տարօրինակ համերաշխութիւն մը կայ կարծես այս սուգին և ուրախութեան մէջ. Ողբացեալ Պէրպէրեան իր տարաժամ մահուամբը մեծ բաց մը կը թողու մեր մէջ. ուրախութեամբ կը ցոլար նա, իր այսօրինակ հանդէսներուն մէջ, ուր հանրութեան կը ներկայացնէր գովելի հպարտութեամբ վարժարանին հասունցած պտուղները. մենք ալ կը զգանք այսօր անոր զգացած ուրախութիւնը, բայց խոցեալ սրտով։

«Երկու ամիսներ հազիւ անցան այն սգալիր օրէն ի վեր երբ ամէնքնիս ալ գլխիկոր դագաղի մը շուրջն էինք բոլորուած և շուարած ու յուսահատ կ'ըսէինք իւրովի. Ինչ պիտի ըլլայ Պէրպէրեան վարժարանի ապագան. բայց որովհետեւ այս վարժարանը մեծ պէտք մը կը լնու մեր համայնքին մէջ, որովհետեւ մեր միակ երկրորդական գիշերօթիկ վարժարանն է, պէտք էր ոչինչ խնայէինք զայն կանգուն պահելու համար։

«Սրտով փարեցանք գործին. մեր կոչէն, մեր հրաւէրին պատասխան տուին մերազնեայք. Ողբացեալ Պէրպէրեան 30 տարիներ կատարեց կրթիչի դերը այս յարկին մէջ, մենք ալ այսօր կը կատարենք 31րդը. հիմա կայ անցեալէն մնացած բեռ մը որ տնտեսական աննպաստ պարագաներու բերմամբ ծանրացած է թէեւ, բայց անտանելի չէ։ Պէրպէրեանի բազմաթիւ համակրողաց օժանդակութեամբը, զինքը խօսքով և գործով սիրողներուն աջակցութեամբը պիտի վերցնենք այդ բեռը, որով այս կրթութեան յարկը ինքն իրմով մատակարարուելու, իր ինքզինք տապալուելու վիճակ մը ունենայ։»

Ս. Պատրիարքը խօսքը ուղղելով այս տարուան շրջանաւարտներուն, իմաստալից յորդորական մը արտասանեց, կեանքի մէջ անոնց ունեցած պարտականութեանց մասին, և վերջացուց սապէս.— «Ջանացէ՛ք միշտ հաւատարիմ ըլլալ ձեր պարտուց, ճանչցէ՛ք միշտ պարտքերնիդ, գիտցէ՛ք որ անոնց կատարմանը մէջն է յաջողութիւնը. երբ կը կատարենք մեր պարտքերը, արժանի կ'ըլլանք այն բարձր հովանաւորութեան զոր կը շնորհէ մեզ երկրին մեծազօր Վեհապետը, բարեգութ Ինքնակալը, Օսմանեան փառապանծ Գահուն կրթասէր Վեհապետը՝ Սուլթան Ապտիւլ Համիտ Բ. Խան, Որուն արեւշատութեան համար միշտ աղօթող ըլլալ ամէնուս համար նուիրական պարտականութիւն մըն է. անսասա՛ն մնայ Ն. Վեհափառութիւնը Իր փառաւոր Գահուն վրայ և բարձրեալն Աստուած միշտ երջանկաւէտ տարիներու երկար շարք մը շնորհէ Ն. Վեհափառութեան»։

Ս. Պատրիարք Հայրը, ի վերջոյ, պահպանիչ ըսաւ և ուսանողներուն կողմէ երգուած «Հայր մեր»ով փակուեցաւ հանդէսը։ Ս. Պատրիարքը խնդրեց Նազըմ պէյէն որ ամէնուն շնորհակալութեան թարգմանն ըլլայ կրթական նախարար Բարձր. Հաշիմ փաշայի քով։

Ս. Պատրիարքը, որ երէկ, օրուան գրեթէ մեծ մասը անցուցած էր Պէրպէրեան վարժարանին մէջ, հանդէսէն ետքը Պէրպէրեան ընտանեաց յարկաբաժինը այցելելով՝ հանգստացաւ, շրջապատուած եկեղեցական դասէն և աշխարհական ծանօթ անձնաւորութիւններէ, և իրիկունը մեկնեցաւ՝ իր օրհնութիւնները ձօնելով։

◆

ԷՍԱԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Բերայի Էսաեան վարժարանի ամավերջի հանդէսը տեղի ունեցաւ այս առաւօտ, նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ի ներկայութեան եկեղեցական և աշխարհական ծանօթ անձնաւորութեանց։

Ներկայ էին Թաղին քարոզիչ Տ. Հմայեակ եպիսկոպոս Դիմաքսեան, Տ. Վահան վարդապետ Տէր Մինասեան, Բերայի քահանայից դասը, Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Վսեմ. Ռօպէր էֆ. Նաղըճեան, և անդամներէն Միհրան էֆ. Տ. Ներսէսեան, Յովսէփ էֆ. Նուսուֆեան, ինչպէս նաեւ Պատրիարքարանի գործակատար Արիս էֆ. Փէշճեան։ Պետրոս էֆ. Կարապետեան և Տօքթ. Յ. Թօփճեան՝ Ուսումնական Խորհրդոյ կողմէն, Տիկին Զապէլ Ասատուր, Աղեքսանդր էֆ. Փանոսեան, Մ. Նաթանեան էֆ., մամլոյ ներկայացուցիչներ և այլ երկսեռ բազմաթիւ հրաւիրեալներ, և աշակերտաց ու աշակերտուհեաց ծնողք և պարագաները։ Հանդէսը սկսաւ Կայս. Համիտիյէ Քայլերգով որ յոտնկայս ունկնդրուեցաւ և ծափահարուեցաւ. ապա վարժարանին Տնօրէն Գրիգոր էֆ. Մարգարեան կարդաց տեղեկագիրը, որուն ամփոփումն է հետեւեալը.—

1906-1907 տարեշրջանին մէջ Բերայի ազգ. չորս վարժարանաց աշակերտներու ընդհանուր թիւն է 835 հետեւեալ բաժանումներով. Էսաեան վարժարան՝ 450 (երկսեռ), Ներսէսեան մանկապարտէզ՝ 210, Բանկալթիի մանկապարտէզ՝ 125, Լուսաւորչեան (Տօլապտէրէ) 50։ Ասոնց գրեթէ կէսէն աւելին ձրիավարժ է։ Էսաեան վարժարանը այս տարի ունի 12 շրջանաւարտ և 7 շրջանաւարտուհի. այս վարժարանը, վեց տարիէ ի վեր, յաջորդաբար, պարզ շրջանաւարտներէ զատ, հասուցած է 31 աշակերտուհի, լրացուցիչ դասընթացքն աւարտած, որոնց կէսէն աւելին ուսուցչութեամբ կը պարապին։ Գալով երեք մանկապարտէզներուն, անոնցմէ մասնաւորապէս երկուքը՝ Ներսէսեանը ու Բանկալթիինը՝ կարող վարժուհիներու խնամքին ներքեւ կը շարունակեն կանոնաւորապէս. մասնաւոր յիշատակութեան արժանի է 3 մանկապարտէզներու ընդհանուր վարիչ Տիկին Ագավնի Սարաֆեան, նոյնպէս, մանկապարտիզպանուհի Օր. Զապէլ Թօքաթլեան։ Երեք մանկապարտէզներու աւարտական ծաղիկ կարգէն յառաջիկայ շրջանին 55 երկսեռ աշակերտներ պիտի գան հետեւիլ Էսաեան վարժարանի տարրական Ա. և Բ. կարգերուն։ Տեղեկագիրը ընդարձակ ծանօթութիւններ կը հաղորդէ Բերայի ազգ. երկսեռ վարժարաններուն ուսումնական արդիւնքին վրայ։

Տեղեկագիրը կ'աւարտէր ջերմագին մաղթանքներով Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։

Ապա երգեր երգուեցան և օսմաներէն, հայերէն և ֆրանսերէն ճառեր ու ոտանաւորներ կարդացուեցան։ Արտասանողներէն ամէնէն աւելի ծափահարուեցան Օր. Եւգինէ Միհրտէրեան և Օր. Զ. Փափազեան։ Օր. Լանկէ և Պ. Պրաուն ջութակ և դաշնակ նուագեցին մեծ յաջողութեամբ. աղջիկներու և մանչերու խումբը գեղեցիկ երգեր երգեց գոհացուցիչ կերպով։ Լաւ տպաւորութիւն ըրաւ մանաւանդ աղջիկներու երգեցողութիւնը, որ ամէն քաջալերութեան արժանի է մեր դպրոցներուն մէջ։ Տիկին Սիրանոյշի ազգական օրիորդներէն աղջիկ մը սօլօ գեղեցիկ հատուածներ երգեց խմբերգի մէջ և յիշեցուց տաղանդաւոր դերասանուհին, որ մեր բեմին զարդերէն է։

Փակման խօսքը արտասանեց Ս. Պատրիարք Հայրը և ըսաւ ի միջի այլոց.— «Ամավերջի հանդէսներու ժամանակ վարժարաններու ամբողջ յառաջդիմութիւնը կը ցուցադրուի տեղեկագիրներով, ճառերով, շրջանաւարտներով եւայլն։ Բայց մենք մեր թաղային վարժարաններու յառաջդիմութիւնն ու արդիւնքը տեսնելով, դարձեալ միշտ դժգոհ կը մնանք։ Այս դժգոհութեան գլխաւոր պատճառը մեր նախակրթարաններու մասին ունեցած սխալ ըմբռնումն է։ Մենք կը պահանջենք որ նախակրթարանէն շրջանաւարտ ելլողները անմիջապէս պանքեր մտնեն, համարակալներ ըլլան, գործի մէջ մեծ արժէք ունենան եւայլն։ Սակայն նախակրթարաններուն նպատակը այս չէ։ Անոնք միայն ընդհանուր գործնական ծանօթութիւններ պէտք է տան, մինչդեռ մենք կրթարանի արդիւնքներ ալ կը պահանջենք անոնցմէ։ Մեր կրթական ծրագիրը գործնական ձեւով վերակազմելու համար վերաքննութեան ենթարկուած է և այս վերաքննութեան համաձայն մեր թաղային վարժարանները 10 տարուան շրջան մը պիտի ունենան՝ մանկական, տարրական, միջին, բարձրագոյն և լրացուցիչ մասերով՝ ամէն մէկը երկու տարուան դասընթացքով։ Այսպէսով մեր նախակրթարանները երկու մաս պիտի ունենան, զուտ նախակրթական բաժին ընդհանուր ծանօթութիւններ աւանդելու համար և կրթարանի բաժին՝ գործնական զբաղմանց պատրաստուելու համար։

«Էսաեան վարժարանի վրայ մասնաւորելով մեր խօսքը, պէտք է ըսենք որ թէեւ վարժարանին արդիւնքը գոհացուցիչ է, բայց դեռ շատ պահանջներ ալ ունինք անկէ։ Վարժարան յաճախող 800 երկսեռ ուսանողներուն կէսը ձրիավարժ է, միւս կէսն ալ շատ չնչին գումար մը կը վճարէ (2800 ղրշ. ամսական)։ Ասիկա շատ աննշան գումար մըն է։ Էյուպ և Թօփ Գաբու ալ շրջանաւարտներ կը հասցնեն, բայց Բերայէն շատ աւելին կը պահանջուի։

«Մեր Բերացիներու ունեւոր դասակարգը իր զաւակները օտար դպրոցներ կը ղրկէ։ Մեր դպրոցներու մէջ մենք աշակերտներուն շատ աւելի մտաւորական պաշար կուտանք և ինչպէս տեղեկագրին մէջ յականէ յանուանէ յիշուած էր, մեր աշակերտները օտար վարժարաններու մէջ աւելի գերազանցութիւն մը կը ցուցնեն։ Սակայն Բերայի օտար վարժարաններու մէջ 800է աւելի հայ աշակերտներ կան։ Օտար վարժարաններ արտաքին փայլով և օտար լեզուով մը կը հրապուրեն մեր հարուստները։ Մեր կրթական ծրագիրը այս պարագաներն ալ նկատի պէտք է առնէ։ Սակայն Հայ մը իր զաւակները միշտ նախ հայ նախակրթարան պէտք է ղրկէ. տոհմային կրթութիւնն անհրաժեշտ է մեզ և օտար վարժարաններու դաստիարակութիւնը չի կրնար օգտակար ըլլալ։ Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնը կ'աշխատի կրթական ծրագրին համար, ծնողք ալ պէտք է աշխատին դրամապէս մեր դպրոցները ապահովելու համար։»

Ս. Պատրիարք Հայրը խօսքը աւարտեց, օրհնելով Էսաեան վարժարանի համար աշխատող թաղականները, ուսուցիչները և երախտաւորները և ջերմ բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Կայսեր արեւշատութեան համար։

Հանդէսը աւարտելէն ետքը ներկաները հիւրասիրուեցան օշարակներով և պիսքիւիթներով։

◆

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ի Բերլին հանգուցեալ Լեւոն էֆ. Ճէվահիրճեանի յիշատակութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 216 ղրշ. նուիրած է Հիւանդանոցիս Միհրան էֆ. Ղազարոսեան։

⁂ Վաղամեռիկ [illegible] Նշանաճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 54 ղրշ. նուիրած են Հիւանդանոցիս Եղբարք Յովակիմեան։

(Հաղորդագրութիւն)

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

(Վիեննայի թերթերէն, յուլիս 11)

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ ԵՒ ՃԱՊՈՆ

ՈՒԱՇԻՆԿԹԸՆ, 10 յուլիս.— Խաղաղական ովկիանոս ղրկուելիք մարտանաւերը փութով կը պատրաստուին։ Հրաման տրուեցաւ որ կարելի եղածին չափ շուտ տեղաւորուին դեռ անպատրաստ զրահաւորներուն կաթսաները և այդ նաւերը ժամ առաջ ճամբայ ելլելու վիճակի մէջ դրուին. որոշուեցաւ նաեւ նորագոյն նաւերը Խաղաղական ղրկել և անոնց հրամատարութիւնը երիտասարդ նաւապետներու յանձնել։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ, 10 յուլիս.— Թօքիոյէն կը հեռագրեն թէ Հօչի Շիմպուն լրագիրը վաղը յետս պիտի կոչէ Սաքամօդօ ծովակալին հետ տեղի ունեցած տեսակցութիւնը զոր հրատարակած էր և որուն մէջ ծովակալը շատ աննպաստ խօսած էր ամերիկեան նաւատորմին վրայ։ Նոյն թերթը պիտի հրատարակէ Ճափոնցի ծովային մասնագէտի մը հետ տեղի ունեցած տեսակցութիւն մը, որուն մէջ այս մասնագէտը (որուն անունը չպիտի յայտնուի) մեծ գովեստով խօսած է ամերիկեան նաւատորմին և անոր թնդանօթներուն առաջնակարգ կարողութեան վրայ։

ՊԱՐՈՆ ԷՐԵՆԹԱԼԻ ԻՏԱԼԻԱ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՎԻԵՆՆԱ, 10 յուլիս.—Պարոն Էրէնթալ վաղն իրիկուն պիտի մեկնի Վիեննայէ, Տէզիոյի մէջ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարին այցելելու համար։ Պարոն Էրէնթալ ունկնդրութեան պիտի ընդունուի Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորէն։

ՀՌՈՄ, 10 յուլիս.— Ճօռնալէ տ'Իդալիա հետեւեալը կը գրէ Տէզիոյի մէջ տեղի ունենալիք նախարարական տեսակցութեան վրայ.— «Պարոն Էրէնթալ արտաքին գործոց նախարար անուանուած օրէն ի վեր կը փափաքէր տեսակցիլ Իտալիոյ քաղաքականութեան վարիչին հետ. հիմա իր այս փափաքն է որ կ'իրագործէ։ Այս տեսակցութիւնը միջազգային հանգամանք չունի և նորութիւն մը առաջ չպիտի բերէ։ Բայց և այնպէս այս տեսակցութիւնը լաւ նշան մըն է երկու տէրութեանց բարեկամական յարաբերութեանց համար, և յարմարագոյն առիթ մը՝ միշտ ազնուորեալ պահելու համար այդ յարաբերութիւնները։ Համաշխարհային քաղաքականութեան զանազան խնդրոց վրայ երկու նախարարներուն կարծեաց փոխանակութիւնը, պիտի դիւրացնէ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Իտալիոյ հաւաքական շահերուն վերաբերեալ խնդրոց լուծումը։ Իտալիա և Աւստրիա համաձայն գործակցութեան պէտք ունին և այս պատճառաւ պէտք է որ շարունակ շփման մէջ գտնուին իրարու հետ։ Վիեննայի և Հռոմի միջեւ գտնուած ուղին պէտք չէ որ Պերլինէն անցնի. ուղիղ գիծը ամէնէն կարճն ու լաւագոյնն է։ Նախարարական տեսակցութիւնը այս պէտքն ալ պիտի գոհացնէ։»

ԼԱ ՀԷՒ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

ԼԱ ՀԷՅ, 10 յուլիս.— Չորրորդ յանձնաժողովին այսօրուան նիստին մէջ, ուր վիճաբանութեան դրուեցաւ ծովու վրայ անհատական ստացուածքներու անբռնաբարելի մնալուն խնդիրը, պէլժ պատուիրակ Պ. Պէռնէրթ ներկայացուց իր կառավարութեան առաջարկը. Նպատակ ունի նախ՝ գրաւմանց հատուցումը, երկրորդ վնասուց հատուցման կարգադրութեան սկզբունքին որոշումը հաշտութեան դաշնագրին մէջ, երրորդ՝ առեւտրական նաւերու նաւաստիներուն իբր պատերազմական գերի համարուելու արգելքը, և չորրորդ՝ առեւտրական նաւերը առանց կանխազեկոյց նշանի խորտակելու արգելքը։

Երկարատեւ ու ոգեւորեալ վիճաբանութեան ընթացքին մէջ, Չինու պատուիրակը պաշտպանեց ամերիկեան առաջարկը ծովահէնութեան ջնջման համար։ Շուէտի պատուիրակն ալ համակարծիք եղաւ Չինու պատուիրակին։ Պրազիլիոյ պատուիրակը համակարծիք գտնուեցաւ Պարոն Ֆոն Մարշալի, ցաւ յայտնելով որ նախապէս նկատողութեան չեն առնուիր պաշարման և արգիլեալ ապրանքներու խնդիրները։ Ֆրանսացի Պ. Պուռժուա առաջարկ մը ներկայացուց մասնաւորապէս գրաւման դատարանին ջնջման դէմ։ Պարոն Մարշալ անգամ մը եւս յիշեցուց թէ Գերմանիա եւս համամիտ է գրաւման դատարանին ջնջման, պայմանաւ որ նախ և առաջ պաշարման ու արգիլեալ ապրանքներու խնդիրները կարգադրուին։ Արժանդինի պատուիրակը ծովահէնութեան իրաւունքը պաշտպանեց։ Որոշուեցաւ ամէնէն առաջ ամերիկեան առաջարկը քուէի դնել։ Ամերիկեան առաջարկին վիճաբանութիւնը փակուեցաւ, ութ օրէն վերսկսելու պայմանաւ։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՓԱՐԻԶ, 12 յուլիս.— Բարիզի Սակարանին մէջ գիները, բաւական հաստատուն կերպով սկսելէ ետքը, նորէն ինկան՝ ռուսական արժեթուղթերու գիներուն հետեւանքով։ Ռիօ Թինթօ 2090 սկսելով 2071 փակուեցաւ։ Պղինձի գինը անփոփոխ է՝ 90.10։ Լոնտոնի մէջ հրապարակը հանդարտ է. հաշուեյարդարումը առանց դժուարութեան կատարուեցաւ։ Նիւ-Եորքի հրապարակն ալ նուազ յուզեալ է։ Ամերիկեան երկաթուղիներու և մետաղագործութեան արժեթուղթերը կայուն են։ Ոսկեհանքերու արժեթուղթերուն գիները կ'իյնան։ Թրանսվալը 56 ֆր.ի բարձրացաւ։

ՓԱՐԻԶ.— Ուաշինկթընէն Նիւ Եօրք Հէրըլտի ուղղուած հեռագիր մը կը հաստատէ այն լուրը թէ Մ. Նահանգաց կառավարութեան և Մեքսիքոյի միջեւ բանակցութիւններ կը կատարուին՝ Մակտալէնայի ծովածոցը գնելու՝ նաւային կայարան մը հաստատելու համար,

ԼՈՆՏՈՆ.—Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրէնթալ յուլիս 14ի կիրակի օրը Միլան ժամանելով, յուլիս 16ին Ռաքոնիճիի մէջ Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորին պիտի ներկայանայ Պ. Տիթթոնիի հետ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Թեհրանէն կը հեռագրեն թէ յանձնաժողով մը կը քննէ գերման պանքերու առաջարկութիւնները, որոնք սկզբունքով ընդունուած են նախարարաց Խորհուրդին կողմէ։

ՓԱՐԻԶ.— Ծերակոյտին ու Երեսփ. Ժողովին նստաշրջանը փակուեցաւ։

ԼԱ ՀԷՅ.— Տէրութեանց պատուիրակները այսօր կարեւոր գումարում մը ունեցան և, երկու ձայնէ ու երկու ձեռնպահներէ զատ, միաձայնութեամբ ընդունեցին ֆրանսական առաջարկութեան առաջին յօդուածը, որով պատերազմիկները կը պարտաւորուին թշնամութեանց սկսելէն առաջ պատերազմական վիճակ յայտարարել։

ՓԱՐԻԶ.— Կարիպալտիի բանակին վաղեմի զինուորները Բարիզ ժամանեցին՝ յուլիս 14ի զօրահանդէսին ներկայ գտնուելու։

ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ.— Ռուսիոյ արտաքին գործոց պաշտօնարանը յայտարարեց թէ Նովոյէ Վրեմիա ծանօթ յօդուածը՝ Ֆէրանքեռուս դաշնադրութեան դէմ, պաշտօնական հանգամանք չունի։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.—Լրագիրները լուսանկարները առին Իվէնս և Եամամօդօ ծովակալներուն։ Այս վերջինը հաւանեցաւ, պայմանաւ որ ամերիկեան լրագիրները ասկէ ետքը միայն խաղաղութեան պաշտպանման աշխատին։

—Ուաշինկթընի ճափոնական դեսպանը տեսակցութեան մը պահուն ըսաւ թէ պէտք չէ նկատողութեան առնել անպատասխանատու անձնաւորներու արարքը։

—Սան-Ֆրանչիսքոյի մէջ Ճափոնցիներ ձերբակալուեցան, երբ քաղաքին ամրոցները կը լուսանկարէին։ Այս պարագան մեծ գրգռութիւն առաջ բերաւ ամբողջ Քալիֆորնիոյ մէջ։

— Ամերիկեան կառավարութիւնը ութ ընծայեալ չոգենաւ և մեծաքանակ Ուիթէտ թօրփիլներ յանձնարարեց։

ՊԵՐԼԻՆ.— Կ'ըսուի թէ խաղաղութեան Դեսպանախորհուրդը առաջնոյն պէս յուսախաբութիւն պիտի պատճառէ խաղաղութեան բարեկամներուն։ Վերջին խորհրդակցութիւնները կը հաստատեն այդ պարագան. Գոհ պէտք է ըլլալ եթէ պատերազմի արհաւիրքները քիչ մը թեթեւցնող որոշումներ տրուին։

ՊՈՒՔՐԷՇ.— Նախարարաց Խորհուրդը ջնջեց Ռումանիոյ մէջ Հելլենացիներու դէմ ձեռք առնուած բոլոր միջոցները, և Յունաստանի նախարարապետին նախաձեռնութեանը կը սպասէ, երկու երկիրներու միջեւ դիւանագիտական յարաբերութիւններ վերսկսելու և առեւտրական նոր պայմանագրութիւն մը կնքելու համար։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի միայն Վիեննա պիտի այցելէ։

—Ռուսիոյ արտաքին գործոց պաշտօնարանը տակաւին պաշտօնական զեկոյց մը չէ ստացած Ռուսիոյ ու Գերմանիոյ կայսրերուն տեսակցութեանը մասին։

—Նիքոլա Բ. մէկ քանի օրուան համար յետաձգեց հիւսիսային եզերքները կատարելիք ուղեւորութիւնը, որու միջոցին պիտի տեսակցի Վիլհէլմ կայսեր հետ։ Ռուսիոյ կայսրը կ'ուզէ ընդունիլ Ֆրանսայի ընդհանուր սպայակոյտի պետը՝ զօրավար Պաէօն, որ մէկ քանի օրէն Բեդերսպուրկ կը ժամանէ։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ Յունիս 29|12 Յուլիս		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	103 07
Ամէնէն բարձր գին	»	103 10
Ամէնէն վար գին	»	103 05
Ռումէլի Երկաթուղի լօթ	Ֆր.	166 5/8
Ամէնէն բարձր գին	»	167 3/8
Ամէնէն վար գին	»	166 1/2
Թրանսվալ	»	54 —
ԲԱՑՈՒՄ Յունիս 30|13 Յուլիս		
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Օ. Ո.	103 09
» » » ժամը 4ին	»	103 09
Ռումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	166 1/2
» » ժամը 4ին	»	166 5/8
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	440 —
Անատ. Երկթ. Պարտթ. Ա.սերի	»	516 —
» » Բ.սերի	»	514 —
» » բաժնեթ.	Օ. Ո.	17 27

ԱՃՈՒՐԴ

ԱԶԴ.— Յուլիս 8ին հրատարակուած ծանուցմէն յետոյ հանրութեան կը հաղորդուի թէ Յուլիս 16 երեքշաբթի և Յուլիս 17 չորեքշաբթի առաւօտ ժամը 11ին աճուրդով պիտի ծախուին գազինոյին գոյքերը։ Նախապէս կատարուածին պէս աճուրդը տեղի պիտի ունենայ Օսմ. Կայս. Պանքայի չէնքին մէջ, Մագրիքէօյ, երկաթուղիի կայարանին մօտ։ 5—2

Ի Լ Ա Ն

Չըրաղը Պանգասընտան

Չըրաղը Պանգասը բիհանտօսընըն սէքիզինճի գուրասընըն թէմուզը րումինին պիրինճի բազար կիւնիւ սաաթ եէտիտէ Թիճարեթ վէ Նաֆիա Նէզարէթը ճէլիլէսի տաիրէսինտէ գօմիսիօնը մախսուսա մարիֆէթիլէ ալէնէն քէշիտէ գըլընաճաղը վէ սաճըլամաարը ճէհէթլէ պաիլէր Թարաֆընտան [illegible] իսթէնիլէն պիլէթլէրին եէվմը մէզքիւրտէ սաաթ պէշէ գատար Չըրաղը Պանգասը խազինէ մէրքէզիյէսի իլէ քէօբրիւտէքի [illegible] ելան օլունուր։

Ֆի 28 հազիրան 323

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (131)

ԺՈՒԼ ՄԷՐԻ

Գեղանի Կոմսուհիի մը Արկածները

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԾԵՐՈՒԿ ԱՌԻՒԾԸ

Դ.

ԻՆՉՔԵՐԸ ՄԱՏԱԿԱՐԱՐԵԼՈՒ ԻՐԱՒՈՒՆՔԷ ԶՐԿՈՒՄ

— Օրիորդ, օրէնքը կանխատեսած է այդ պարագան... Կոմսին հարցաքննութիւնը պիտի կատարուի ընտանեկան խորհուրդը գումարուած սենեակին մէջ, ամբողջ դատարանին ներկայութեան, որպէս զի առաջինին անդամները չվախցնեն իր աչքը, և վերջինին անդամներէն իւրաքանչիւրն ալ կարենայ անձամբ գնահատել հիւանդին վիճակը, իր պատասխաններուն, նայուածքներուն, շարժումներուն և դիրքին համաձայն... Աս է կանոնը...

— Պարո՛ն, կարելի չպիտի ըլլայ որ կոմսը ներկայ գտնուի այդ գումարման։

— Հանդարտեցէ՛ք, օրիորդ... օրինագրքին, ինչպէս երկնքին հետ, կարելի է միշտ յարմարիլ։ Պ. տը Քրուա Վիթրէն դատարան չպիտի տանիք։ Դատաւոր մը, ընկերակցութեամբ քարտուղարի մը, և ի ներկայութեան ընդհանուր դատախազին, պիտի այցելէ կոմսին ու պիտի հարցաքննէ զանի։

Այս խօսքերը փոխանակուած էին այն մահճակալին մօտ ուր կը հանգչէր հիւանդը, որ յամառօրէն գոց կը պահէր աչքերը և լսելու երևոյթ չունէր բնաւ։

— Պարոն, ձեր հարցաքննութիւնը անօգուտ պիտի ըլլայ։ Ո և է պատասխան չպիտի ստանաք։

— Օրիորդ, ատիկա կը բաւէ դատաւորները համոզելու համար։

— Բան մըն ալ ըսեմ, պարոն։

— Ըսէ՛ք, օրիորդ։

— Պարոն տը Քրուա-Վիթրէի քոյրը ներկայ պիտի գտնուի՞ հարցաքննութեան։

— Չեմ կարծեր... ինչքերու մատակարարութեան վերաբերեալ առաջարկ ընողի մասին օրինական տրամադրութիւն չկայ։ Ամէն պարագայի մէջ Տիկին Նաթալի Պուրիանի ներկայութիւնը անվաւերութեան պատճառ մը չպիտի նկատուի։ Այդ կնոջ առջև կամ անոր բացակայութեանը, կոմսին բացարձակ լռութեան պարագային, օրէնքին կողմէ ի գործ դրուած միջոցը կատարեալ իրողութիւն մը ըլլալէ չի դադրիր։ Այն ատեն աւելի դրական պիտի ըլլայ այն ապացոյցը, որուն պէտք ունի արդարութիւնը՝ ինչքերու մատակարարութեան իրաւունքէ զրկելու մասին իր որոշումը տալու համար։

Երբ Լիզօն ու կոմսը մինակ մնացին, այս վերջինը բացաւ աչքերը։

— Կանխատեսած էի ըլլալիքը, ըսաւ... Կը սպասէի որ սիրելի և բարի քոյրս Նաթալի զիս զրկել տար ինչքերս յանձանձելու իրաւունքէն...

Երեք օր անցած էր կոմսին կողմէ գլխակ տրուած խորհրդաւոր այցելութենէն ի վեր։

—Հա՛յր, չպիտի՞ պաշտպանէք ինքզինքնիդ։

— Ո՛չ... Հարստութիւնս կառավարելու իրաւունքէն զրկուած, անպատասխանատու, ա՛լ աւելի զօրաւոր պիտի դառնամ... Ոչ ոք պիտի կասկածի իմ վրաս... Իսկ այն մարդէն կը վախցուի, որուն մտածումները թաքուն կը մնան միշտ։ Թո՛ղ որ ուզածնին ընեն անոնք, զաւակս... Խոչընդոտ մի՛ ըլլար անոնց ատելութեան գործին, գձուձ և ընչաքաղց փառասիրութեան... Քանի որ կրնամ տեղէս շարժիլ և մտածումս յայտնել, ուրեմն պիտի կրնամ քու վրադ հսկել և պատժել... յարեց կոմսը խուլ ձայնով մը, ուր զայրոյթի յորձանք մը կը պոռթկար...

Նաթալի այդ իրիկուն հանդարտ ձգեց զանոնք և այցելութիւն չտուաւ եղբօրը։

Թերևս կ'ամչնար կոմսին առջև ելլելէ, հիմա որ հրապարակաւ խնդրած էր խեղճ մարդուն անունը ջնջել անոնց շարքէն, որոնց պաշտպանութիւն կը շնորհէ օրէնքը...

Ոչ թէ քսանըչորս ժամ այլ վեց-եօթը օր անցան կոմսին ստացած զեկուցումէն և դատաւորներու ժամանումէն ի վեր, որոնց պաշտօնն էր հիւանդին մտաւորական ու ֆիզիքական վիճակը քննել։

Այդ միջոցին դատարանին կողմէ ղրկուած երկու բժիշկներ այցելեցին կոմսին ու իրենց տեղեկագիրը պատրաստեցին։

Տօքթ. Ֆոնթընայլ ևս հրաւիրուած էր նոյն բժիշկներուն կողմէ, տեղեկութիւններ ու դիտողութիւններ հաղորդելու համար, որոնք կրնային օգտակար ըլլալ։

Նաթալիի իմաց տրուած էր այդ օրէնսգիտա-բժշկական այցելութիւնը։

Այրին ներկայ գտնուեցաւ, քանի որ այդ մասին արգելք մը չկար։ Մնաց որ, Ռօզ-Լիզօնի ներկայութիւնն ալ, որ չէր թողնուեր ծերունիին քովէն, շատ բնական թուեցաւ։ Բժիշկները կրնային նորատի աղջիկը հարցափորձել։

Բժիշկներու այցելութիւնը երկար չտևեց։ Դարձեալ լսեցին կոմսին հիւանդութեան վրայ բոլոր գիտցածնին։ Նոր տեղեկութիւններ ալ քաղեցին թէ՛ ուրիշներէ և թէ Տօքթ. Ֆոնթընայլէ։ Խորհրդաւոր բան մը չկար ծերունիին առողջական վիճակին մէջ, այնպէս որ բժշկական ո և է վիճաբանութեան տեղի չմնաց։

Կոմսը, որ ամէն ինչ կանխատեսել կը թուէր, այդ այցելութեան մասին խօսած էր Քրիսթիանի, իմաց տալով նաև դատական պաշտօնեաներու մօտալուտ ժամանումը։

Բժիշկին յիշեցուցած էր իր ըրած երդումը։

—Բժիշկներուն և դատական պաշտօնեաներուն առջև պիտի ստէք։

—Կը խոստանամ։

Ծերունին, ապահովուելէ յետոյ, ալ ևս չծանրացաւ այդ կէտին վրայ։

Երբ դատական պաշտօնեաները ներկայացան քարտուղարի մը ընկերակցութեամբ, կոմսը մռայլ նայուածք մը ձգեց անոնց վրայ։

Օրէնքը այդ մարդոց իմաստութեան, յստակատեսութեան, փորձառութեան կը յանձնէր հիւանդին հարցումներ ուղղելու գործը, պատշաճ ու նպատակայարմար հարցումներ, տարբեր հանգամանքներու համաձայն։

Այդ հարցումները ընդհանրապէս վերացական ու հայեցողական նիւթերու, կամ կրօնական, գիտական ու քաղաքական խնդիրներու վրայ պէտք չէ դառնային, այլ կեանքի սովորական իրողութիւններու, վարչական գործերու հանգամանքին ու արդիւնքներուն և անձնական մասնաւոր սովորոյթներու վրայ։

Քարտուղարը փոքր սեղանի մը առջև նստաւ, ուր, իր խնդրանքին վրայ, Լիզօն բերած էր մելան և գրչակալ մը։

Դատաւորը, Պ. Մէնէնթրօ ու ընդհանուր դատախազ Պ. Տէլքօմպրա կոմսին անկողնոյն մօտեցան և երկար ատեն քննեցին հիւանդը, առանց բառ մը արտասանելու, ջանալով անոր էութեան խորը թափանցել, կռահելու համար թէ իմացականութեան նշոյլ մը մնացա՞ծ էր անոր մէջ։

Յետոյ դատաւորը նշան մը ըրաւ Ռօզ-Լիզօնի.

—Հաճեցէք սենեակէն հեռանալ... Քիչ յետոյ պիտի կանչենք ձեզ՝ քանի մը տեղեկութիւններ առնելու համար, եթէ պէտք ըլլայ...

Նորատի աղջիկը կը պատրաստուէր դուրս ելլելու, երբ դատաւորը ըսաւ.

—Հաճեցէք լուր տալ թէ Ռուսեօմոնթ հասած ենք և պատրաստ ենք լսելու Պ. Քրիսթիան Ֆոնթընայլը ու այն ամէն անձերը որոնք վկայութիւն պիտի տան։

Լիզօն դուրս ելաւ առանց պատասխանելու, այդ դատական քննութենէն վրդոված։

(Շարունակելի)

ՍԱՆԴԱԼ ՄԻՏԻ

ՄԻԱԿ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԻՋՕՐԻ ՀՌՉԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԴԱԼՈՎ

SANTAL MIDY

ՍԱՆԴՕԼ ՄԻՏԻ

Անմիջապ. կը ջնջէ [illegible], [illegible], [illegible], 48 ժամուան մէջ կը բուժէ հոսումները. յայտ ազդեցիկ է միզանցքի հիւանդութեանց մէջ, միզանցքաբորբոքման, արիւնամիզութեան, առանց միջացաւ պատճառելու զոր առաջ կը բերեն անգուտ և ուրիշ դեղերու հետ խառն սանդալները։
Ամէն քաբսիւլ ՄԻՏԻ անունը կը կրէ։
Ամէն դեղարաններ
A.

Գործակատար՝ Ժ. Պ. Տալէճիօ, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։

ԶԳԱՅԱՑՈՒՆՑ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

	Ղ.շ.		Ղ.շ.
ԺԻԼԷ, շըվիոթէ և ֆանիլէ	10	ԳՈՒԼՊԱՆԵՐ, միօրինակ ու յարմար գոյներով	2
ԺԻԼԷ, ֆանթէզի	12	ԳՈՒԼՊԱՆԵՐ, ֆանտի և յարմար գոյներով	3
ՔՈՍԹԻՒՄ, շըվիոթէ և ֆանիլէ	108	ՓՈՂԿԱՊՆԵՐ, միօրինակ և յարմար գոյներով	2
ՓԱՆԹԱԼՕՆ, շըվիոթէ և ֆանիլէ	40	ՄԵԾ ՄԹԵՐՔ Թաշկինակներու, երկվեցեակը	12
ՓԱՆԹԱԼՕՆ, կոտաւէ	16	ՕՃԱՌՆԵՐ, քօթ տ'Ազիւր, ընտիր տեսակէ. երեք հատը	8
ՓԱՐՏԷՍԻՒ, շըվիոթէ	108	ՇԱՊԻԿՆԵՐ, օծիքը և յառաջակողմը զէֆիրէ	20
ՔՈՍԹԻՒՄ, տղոց համար շըվիոթէ	40	ՁԵՌՆՈՑՆԵՐ, կանանց համար, մորթէ և ճերմակ	9
ՔՈՍԹԻՒՄՆԵՐ, տղոց համար	20	ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ, «բանամին», տղոց և կանանց համար	10
ՊԼՈՒԶՆԵՐ, կանանց համար, պաթիսթէ յարմար գոյներով	35	ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ, տղոց համար, ժիրարտի ձևով	13½
ԺԻՒՓԵՐ, շըվիոթէ խիստ նորաձև	50	ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ, տղոց համար, շատ լայն եզրերով	10
ԺԱՔԷԹՆԵՐ, սև ասուէ և շատ շիք	70		
ՖԼԱՆԷԼՆԵՐ՝ Թրիքօ տղոց համար, ամէն մեծութեամբ	10		
ՎԱՐՏԻՔՆԵՐ, տղոց համար, ամէն մեծութեամբ	11		
ՖԼԱՆԷԼՆԵՐ, մէրինօսէ, չքաշուիլը երաշխաւորուած	18		

[illegible] 50—20

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Ս. ՇԹԱՅՆԻ

ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

[illegible]

Khedivial Mail Line

(Քէտիվիալ Մէյլ Լայն)

Շոգենաւային Ընկերութ.

Շաբաթական ամենէն արագ երթևեկը Պոլսոյ եւ Աղեքսանդրիոյ միջև.

Իսմայիլիա շոգենաւը նաւապետ Անտէրլին, երեքշաբթի, 16 յուլիս 1907 (Ը Ե.) կէսօրէն ետք ժամը 2ին, Աղեքսանդրիայէն հոս կը ժամանէ իսկ չորեքշաբթի 17 յուլիս 1907 (Ը Ե) կէսօրէ ետքը, ժամը 4ին պիտի մեկնի Աղեքսանդրիա, հանդիպելով Միտիլլի, Իզմիր և Պիրէոս։

ՍՈՒՐԻՈՅ ԳԻԾ

Մենզալէ շոգենաւը, նաւապետ Ֆրիմէն, յուլիս 13ին Կ. Պոլսէն ճամբայ պիտի ելլէ դէպ ի Կէլիպօլը, Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Սաքըզ, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Սուրիական Տրիպոլիս, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բորթ-Սաիտ և Աղեքսանդրիա։

Տեղեկութեանց համար դիմել Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Ղալաթիա, քարափին վրայ, Մէյմէնէթլի խան, իսկ մասնաճիւղը, Պոլիս, Վալիտէ Սուլթան խան։

EL DIA

ԷԼ ՏԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿ.

Ընդդէմ հրդեհի
եւ ծովային արկածներու
Դրամագլուխ 10,000,000 ՓԵԶԷԹԱ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ ԳՈՐԾԱԺԷՆ [Սպանիա
Նախագահ Վարչական Ժողովոյ
ԳԱՄԻԼՕ ՏԷ ԱՆՈՒԻԹՌԷ Ի ԼՏ"Թ
Վարիչ Տնօրէն
ԼՈՒԻ ՏԷ ԱՆՈՒԻԹՌԷ
Ընդհանուր Տնօրէն
50—6 Փ. ՖՈՒՔՍ ՀԷՔ
Ղալաթիա, Վօյվօտա խան

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ԽՈՒՌԼՈՒՔԵԱՆ

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆr.
ՎՃԱՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին
8,000,000 Ֆr.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարս 1906ին
3,700,000 Ֆr.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ՝ Աղեքսանդրիա, [illegible], Գաւալա, Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս), Մանասըր եւ Իզմիր:

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՕՆԻՔ խնամով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ քաշուած փոխանակագիրներ։ Չեքերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չեքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի ի տես վճարելի և 3, 6, 9, 12 ամսուան որոշ պայմանաժամներով։ Վերջապէս սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ Պանք տը Սալօնիք փոքր վճարումներու համար ալ Խնայողական Սնտուկ մը ունի, շատ նպաստաւոր պայմաններով։ 50—48

ԱԼԱՇԷՀԻՐ

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ ԱԼԱՇԷՀՐԻ
(ՖԻԼԱՏԷԼՖԻԱ)
"ՍԱՐԸ-ԳԸԶԻ" ԱՂԲԻՒՐ
ՍԵՂԱՆԻ ՋՈՒՐԵՐՈՒՆ ԻՏԷԱԼԸ

Ո և է մանրէէ զերծ, ամէն ստամոքսի կը յարմարի այս հանքային ջուրը։ Շատ օգտակար է ՍՏԱՄՈՔՍԱՑԱՒԵՐՈՒ, ԼԵԱՐԴԻ, ԱՂԻՔԻ, ՄԻԶԱՆՑՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ։ Կը բուժէ ՇԱՔԱՐԱԽՏԸ, ՍԻԱՋԱԽՏԸ և ԱՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆԸ, ինչ որ տիեզերապէս հաստատուած է նշանաւոր բժիշկներու և քիմիագէտներու կողմէ տրուած վկայականներով։ Շաբաթը երկու անգամ կանոնաւորապէս հոս կը ղրկուի այդ հանքային ջուրը, որ թարմ կ'ըլլայ բնականաբար և իր մէջ կը պարունակէ այդ փնտռուած ջուրին յատուկ բոլոր ԱՌԱՒԵԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը վաճառուի բոլոր դեղարաններու, նպարավաճառանոցներու, ճաշարաններու եւ գարեջրատանց մէջ։

ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐԵՐՈՒ ՇԱՀԱԳՈՐԾՄԱՆ
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԱԹԱՆԱՍՈՒԼԱ ԵՒ ՔԻՕՆԻ
ԻԶՄԻՐ
ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ
ՔՈՒՐԹԷՍԻ ԵՒ ՎԱՍԻԼԻԱՏԻ
36—6 Սաքըզլը խան, Պոլիս

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Ազդ.—Օսմ. Կայս. Պանքան մրցումի կը դնէ հինգ պաշտօններ Կ. Պոլսոյ և գաւառի իր գրասենեակներուն համար։ Քննութեան առարկաներն են.—Առևտրական ու վարչական թղթակցութիւն ֆրանսերէն կամ անգլիերէն լեզուով. թեկնածուներուն խօսած կամ գրած լեզուները և մասնաւորաբար թուրքերէն. տարրերք հաշուակալութեան, առևտրական իրաւագիտութեան և աշխարհագրութեան. տոկոսի, զեղչի և դրամի փոխանակութեան վերաբերեալ հաշիւներ. արբիթրաժ, դրամի վրայ գործառնութիւններ, արժեթուղթերու գնում և վաճառում ևայլն։

Մրցման մասնակցելու փափագող թեկնածուները պարտին իրենց խնդրանքին հետ ներկայացնել լաւագոյն յանձնարարականներն ու երաշխաւորութիւնները և իրենց տարիքը հաստատող թուղթեր։ Օսմ. Կայս Պանքան իրեն կը վերապահէ մրցման ընդունելութեան բոլոր պայմանները գնահատելու գործը։ Տարիքի որոշեալ սահմանը 17էն մինչև 30 պէտք է ըլլայ։ Քննութիւնը պիտի կատարուի օգոստոս ամսուան ընթացքին մէջ։ Մրցման քննութեան ընդունուող թեկնածուները զեկուցում մը պիտի ստանան, որուն մէջ թուականը որոշուած պիտի ըլլայ։ Թեկնածուներէն կը խնդրուի որ Ղալաթիոյ Պանքան ներկայանան արձանագրուելու համար, յուլիս 2էն 31, երեքշաբթի, չորեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը, ժամը 2-5, կէս օրէն յետոյ։

Ծանօթ.—Մինչև հիմա եղած պաշտօնի խնդրանքները չեղեալ կը նկատուին։ 20—10

⁂

ԱԶԴ.— Մաքսային 4 % օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ, յուլիս 1/14էն սկսեալ, պայմանաժամը լըչեալ թուականին ատարտող թիւ 9 կտրոնին վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կիշէներուն կողմէ, ամէն օր, առտուան ժամը 10էն մինչև 2½ կէսօրէն յետոյ, բաց ի կիրակի օրերէն, իսկ ուրբաթ օրերը, ժամը 10էն մինչև կէս օր։ Ի փոխարէն այդ կտրօններուն, որոնց հետ գտնուելու են թուակիր պորտըրօներ, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ վճարման համար պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքային արկղը, Ղալաթիա, իր հրջաբերութեան թուականէն 10 օր յետոյ։

⁂

ԱԶԴ.— 1901—1905ի 4 % օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յուլիս 1/14էն սկսեալ, պայմանաժամը նոյն թուականին ատարտող թիւ 4 կտրոնին վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կիշէներուն կողմէ, ամէն օր, առտուան ժամ 10էն սկսեալ մինչև 2½ կէս օրէն յետոյ, բացի կիրակի օրերէն, իսկ ուրբաթ, ժամը 10էն մինչև կէս օր։ Ի փոխարէն այդ կտրօններուն, որոնց հետ գտնուելու են թուակիր պորտըրօներ, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ վճարման համար պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ արկղը, հրջաբերութեան թուականէն 10 օր յետոյ։

⁂

ԱԶԴ.— 1896ի 5 % օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներուն կը ծանուցուի թէ յուլիս 1/14էն սկսեալ, պայմանաժամը նոյն թուականին ատարտող թիւ 22 կտրօնին, ինչպէս նաև անցեալ յունիս 2/15ի վիճակահանութեան մէջ ամորթի ելած պարտաթուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կիշէներուն կողմէ, ամէն օր, առտուան ժամը 10էն մինչև 2 կէս օրէն յետոյ, բաց ի կիրակի օրերէն, իսկ ուրբաթ օրերը ժամը 10էն մինչև կէս օր։ Ի փոխարէն այդ կտրօններուն, որոնց հետ պէտք է գտնուին պորտըրօներ, պարտաթուղթի տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ վճարման համար պէտք է ներկայացուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ արկղը, իր հրջաբերութեան թուականէն տասը օր յետոյ։

Կ. Պոլիս, 2 յուլիս 1907 14—9

⁂

Ազդ.—Օսմ. Կայս. Պանքայի բաժնետէրերու ժողովը, յունիս 26ին Լոնտոն գումարուած, որոշած է 1906 տարուան համար շահաբաժին վճարել 18 շիլին, կամ 22.50 ֆր. կամ 99 ղրուշ ոսկեդրամ։ Այս վճարումը պիտի կատարուի յուլիս 2էն սկսեալ, Պանքային կեդրոնատեղիներուն մէջ՝ Կ. Պոլիս, Լոնտոն ու Բարիզ, ինչպէս նաև գործակալութեանց ու մասնաճիւղերու կողմէ, թիւ 49 կտրօնին փոխարէն։ 20—12

Կ. Պոլիս 27 յունիս 1907

Cie RUSSE

Navigation à Vapeur et de Commerce

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible] մեկնումները
Յուլիս

Դշ. 26|9 Պիրէոս, Աղեքսանդրիա, միջօրէէն առաջ ժամը 10ին։ Հաղորդակցութիւն Բօռ Սաիտ ու Սուէզ [illegible] նաւահանգիստները մեկնող շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 26|9 Օտեսա ժամը 4ին։ Հաղորդակցութիւն Ղրիմ-Կովկաս, Ղրիմ-Ազով, Օտեսա-Քէրսոն, Օտեսա-Նիքոլայէվ գիծերու շոգենաւերուն հետ։
Դշ. 27|10 Սէվաստաբոլ ժամը 0ին։
Եշ. 28|11 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիոս, Թրիպոլի, Պէյրութ, Եաֆա, Բօռ Սաիտ, Աղեքսանդրիա, իրիկուան ժամը 4ին։
Շբ. 30|13 Օտեսա, ժամը 12ին։
50—48

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ-ՖԷՐԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

Դրամագլուխ 130 միլիոն քրոնա,
ամբողջովին վճարուած
Պահեստի գումար 37,300,000
քրոնի չափ:

[illegible] ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Վճարումները ոսկեդրամ ըլլալու են, [illegible] ղրուշէն վար վճարում չընդունուիր։

Վիէնը Պանք-Ֆէրայն [illegible] հարիւրին 3 ½ տոկոս կը վճարէ 100 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ [illegible] լրագիրներու մէջ [illegible] 15 օր առաջ իմաց տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան ետ առնուիլ ամէն ատեն։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան ետ առնուիլ [illegible] մը յետոյ, հետևեալ կերպով.

3 օր	100—150	ոսկի գումարի համար	
6 »	151—200	»	»
10 »	201—500	»	»
15 »	501—1000	»	»
30 »	1001 և անկէ վեր	»	»

Վիէնը Պանք-Ֆէրայն իրեն կը վերապահէ պահանջուած դրամ ունեցողներուն հաշիւը կարգադրել, [illegible] գումարը։

Վիէնը Պանք-Ֆէրայն խնայողական գումարը [illegible] կը յանձնէ [illegible] անունով, [illegible] 50—5

Խնայողական Սնտուկէն զատ, Վիէնը Պանք-Ֆէրայն կը զբաղի նաև սեղանաւորական ամէն գործառնութիւններով։

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՐՍԷՅԼ ԵՒ [illegible]

Ն. ՓԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ
Յուլիս 15ին, Իմէրէթի, Սև ծովէն
Յուլիս 23ին, Ֆրիժի, Մարսիլիայէն

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ
Յուլիս 16ին, Իմէրէթի, Մարսիլիա
Յուլիս 24ին, Ֆրիժի, Զօնկուլտաք, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում, Նովոռոսիսք

Ա կարգ	Բարիզի համար		200	ֆր
»	» Մարսիլիոյ	»	160	»
Բ	» Բարիզի	»	150	»
»	» Մարսիլիոյ	»	120	»

Տեղեկութեանց համար դիմել Գործակալին՝ Թօբհանէ քարափին վրայ։
15 50—32 Ք. ՈՒՂՊՈՒԼ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 102 —

ՏԱՆԻԷԼ ԼԸՍԻՒԷՕՐ

ԿՆՈՋ ՄԸ ԿԵԱՆՔԸ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՏԻԿԻՆ ԴԵՍՊԱՆՈՒՀԻՆ

Դ.

ԳԱԶԱՆԱԶՈՒՍՊԸ

Թրաժանի Յօրումին սիւներուն վրայ, Վէստայի հիանալի մեհեանին ստորոտը, Բանթէոնին վերի կողմը, Նուիրական Ուղիին փլատակներուն վրայ, Կոստանդիանոսի աղեղէն մինչև Ագրիականի լայնանիստ ամբարտակը կը տեսնուէին այդ ծանուցումները

ՕԹԹՕ ԵՒ ԻՐ ԱՌԻՒԾՆԵՐԸ

Այդ [illegible] չորս բառերը կը կարդացուէին Ս. Անժի կամուրջին երկայնքը, [illegible] Պէրնէի կողմէ տաշուած հրեշտակներու պատուանդաններուն վրայ։

Աչքերուն համար դադար չկար բնաւ. ամէն կողմ այդ ծանուցումը կը տեսնուէր։

Գիշերը, Գօլիզէի մէջ երազողները երկնակամարին վրայ կը տեսնէին լուսաւոր գրեր, յաջորդաբար սպիտակ, կարմիր, կանաչ, որոնք անհունին դէմ կը մանչէին.

ՕԹԹՕ ԵՒ ԻՐ ԱՌԻՒԾՆԵՐԸ

Մարդ ակամայ կը հետևէր այդ լուսաւոր գծին, որ անտեսանելի շրջանակին երկայնքը կը սուրար՝ գիրերը գունազանելու համար, լոյսին շիջումէն յետոյ։ Զօրութիւն մը միշտ հոն կը դարձնէր աչքերը, անբանութեան մատնելով ուղեղը, այնպէս որ ծանուցումին անհետացումէն ետքն իսկ կը կրկնէին մտքերնուն. «Oppo եւ իր առիւծները... Oppo եւ իր առիւծները», կարծես անդառնալիօրէն հեռացած անուրջ մը հետապնդելով ի զուր։

Երբ հանրութեան մտքերը ըստ բաւականին տոգորուեցան այդ գաղափարով, ուրիշ պատկեր մը ներմուծելու համար անոնց մէջ, դարձեալ միևնոյն տեղերը տեսնուեցաւ գազանազուսպին պատկերը։

Օթթօ Բէրքօվից ի յայտ կուգար իբր բացարձակ տիպար մարդկային գեղեցկութեան։ Լուսաւոր ծանուցումները աւելի աղէկ կը ցուցնէին գազանազուսպին դէմքը։ Ազդեցիկ երևոյթ մը ունէր ան։

Իր անունը, ճշմարիտ կամ կեղծ, կը հարկադրէր զինքը Լեհացիի մը պէս հագուիլ, իր գազաններուն հետ փորձեր կատարելու համար կը կրէր պրանտէպուրկեան «տոլման» մը, սեղմ տաբատ մը, մոյկեր և թաւիշէ կարմիր գդակ մը՝ տափարաքան եզերքով։

Արտայայտութենէ զուրկ չէր այդ դէմքը։ Գազանները զսպելու յատուկ ամենէն անհրաժեշտ գործիքներէն մէկն ըլլալով նայուածքը, Օթթօ Բէրքօվիցի հիանալիօրէն մութ կապոյտ աչքերը վարժուած էին կախարդելու։ Այսպէս, գազանազուսպին աչքերը տեսնող մը սա պատրանքը կը ստանար թէ չքնաղ հոգի մը ունէր ան։

Իր մութ գոյն գանգուրները, զորս կը թօթուէր առիւծի մը բաշերուն պէս, և երկայն պեխերը դիւցազնական ու վայրագ երևոյթ մը կ'ընծայէին գազանազուսպին։

Իր նուրբ ձեռքերուն և բարձր կրունկներ ունեցող փայլուն կօշիկներու մէջ կաղապարուած նուրբ ոտքերուն հակադրութիւնը իր կատարած վտանգաւոր մարզանքներուն հետ՝ խանդավառութիւն կը պատճառէր վիպային երևակայութեան տէր հանդիսատեսներուն։

Առասպելներ կը պատմուէին Օթթօ Բէրքօվիցի վրայ։

Կ'ըսէին թէ լեհական մեծ ընտանիքէ մը սերած էր ան։ Հայրը, իր բոլոր ինչքերէն զրկուած էր։ Զաւակը, ո և է ասպարէզի պատրաստուած չըլլալուն, գազանազուսպի արկածալից արհեստին հետևած էր։

Կը հաւաստէին թէ նոյն ինքն որսացած էր իր գազանները, և թէ բնաւ վայրենի կենդանիներ չէր գներ։

Երբ պէտք ունենար նոր գազանի մը՝ իր սոսկալի խումբին համար, Ափրիկէ կ'երթար։ Շատ անգամ կեանքը կը վտանգէր՝ կենդանի կորիւններ որսալու համար։

Հռոմ քմահաճ համակրութիւն մը կը զգար այդ անձին նկատմամբ, որ արտառոցութիւններու կը դիմէր՝ միշտ իր անձին վրայ խօսեցնելու համար իբր ռէքլամ։

Բոնչիոյի մուտքին առջև տեսած էին զանի, երբ կառքէն վար կ'իջնէր, ազատ ձգուած մատակ առիւծ մը առաջնորդելով։ Այդ գազանին ընկերակցութեամբ կը պտըտէր պարտէզներուն մէջ՝ յատուկ նոր ձևեր առած։ Պահապանները հեռուէն միայն կը բողոքէին և ոչ ոք կը խափանէր ճամբան։ Քարապինեակի զօրքերուն ժամանումը միայն կը սթափեցնէր գազանազուսպը թէ արգիլուած բան մըն էր իր արարքը։ Գազանազուսպը կ'արդարացնէր ինքզինքը՝ ըսելով թէ դարաստանին մուտքին վրայ արգելքի ծանուցում մը չէր փակցուած։ Օթթօ Բէրքօվից, իրեն տրուած հրամանի մը վրայ, շղթայ անցուցած էր Տիտօնի։

Հռոմի քաղաքապետութիւնը ներողամիտ գտնուեցաւ, երբ գազանազուսպը փութաց մեծ ներկայացում մը տալ ի նպաստ Քալապրիայի արկածեալներուն։ Ներկայացման նոր հրապոյր մը ընծայելու համար, որոշեց օդային ճամբորդութիւն մը ընել Տիտօն առիւծին հետ, նաւակի մը մէջ նստած անոր հետ՝ գլուխ գլխի։

Այդ Տիտօնը անուղղելի սրտաբաց մըն էր, որ տակաւին իր կարծիքը չէր յայտնած Պ. Սանդօս Տիւմոնի չահատակութեանց վրայ, և որ կրնար մեծ համ մը չառնել այդ օդանաւորդութենէն։

Այդքան ինքնատիպ յանդգնութիւն մը ի գործ դնելու համար, Օթթօ Բէրքօվից, իբր պայման, առաջարկած էր որ Բօլիզէն իր տրամադրութեան տակ դնեն, ինչ որ արժանի էր իր նկարագեղ երևակայութեան ու անսահման հպարտութեան։

Ատիկա ո՛չ մէկուն զարմանք պատճառեց։ Բարեգործական նպատակով կը տրուէր այդ ներկայացումը, քանի որ Օթթօն էր զայն սարքողը. չէ՞ մի որ իր պատկերը ամէն Հռոմցիի ուղեղին մէջ խորշը դրոշմուած էր պատի և լուսաւոր ծանուցումներու շնորհիւ։

Բօլիզէն անոր տրամադրութեան տակ դրին։

Միայն թէ կենդանիներու պաշտպան ընկերութիւնը միջամտեց, երբ օդային ուղևորութեան վրայ դարձաւ խնդիրը։ Կը պահանջէր որ ցամաքին հետ կապուած ըլլար։ Տիտօն կրնար վար իյնալ ու կոտրտիլ, իր հետ ջախջախելով մարդոց հետաքրքիր բազմութիւն մը։

Նաև կրնար ըլլալ որ մատակ առիւծը անօթենար՝ իր ուղեկիցը լափելէ յետոյ։ Ուրեմն պէտք չէր այդ անպատեհութեանց ենթարկել Տիտօնը։

Քաղաքապետութիւնը իրաւացի գտաւ այդ պատճառաբանութիւնը, և ներկայացումը արտօնուեցաւ հռոմէական նախկին ու հսկայ կրկէսին մէջ։ Իբր յանկուցիչ նորութիւն մը՝ առանց ցամաքին հետ խզելու յարաբերութիւնները, Օթթօ Բէրքօվից օդային ուղևորութիւն մը պիտի ընէր, ընկերակցութեամբ իր խումբին ամենէն վայրագ գազանին՝ Նուպիի հետ։

Այդ ներկայացումը ցերեկին պիտի կատարուէր, քանի որ լուսաւորութեան ո և է դրութիւն չպիտի կրնար գիշերային մթութեան մէջ ցոլացնել հսկայ աւերակը։

Յաջորդ օրը պիտի ըլլար ծաղկամարտը, եղած ծանուցումին համաձայն։ Անլսելի համեմատութեամբ կարևոր հասոյթ մը գոյացաւ։

(Շարունակելի)